

Геоградски ЛИСТ Географски

Часопис студената Географије

Број 001 Година ММХIV

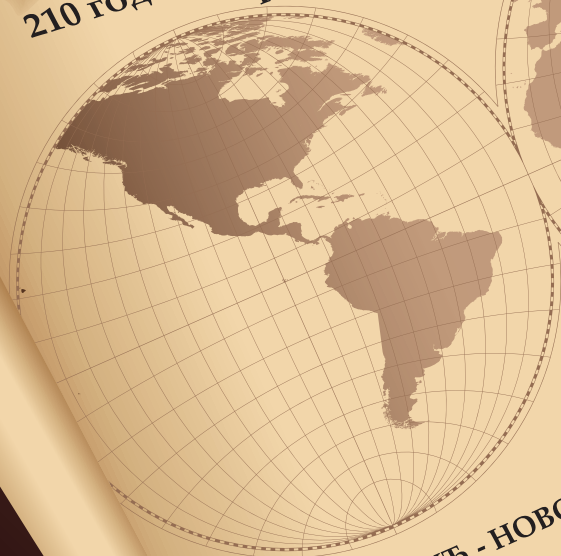
ЈОВАН
ЦВИЈИЋ ИЗ
ДРУГОГ УГЛА

АКТУЕЛНО:

ПОПЛАВЕ У СРБИЈИ

210 година од првог уџбеника географије
на српском језику

ПАВЛЕ СОЛАРИЋ - НОВО ГРАЖДАНСКО ЗЕМЛЕОПИСАНИЕ

ЗАШТО СТУДИРАТИ
ГЕОГРАФИЈУ?

У ОВОМ БРОЈУ

ПУСТИЊА ГОБИ

ЧИЛЕ - ТАМО ГДЕ СЕ
СУСРЕЋУ ПУСТИЊА
И ШУМА

Интервју са деканом

ГЕОГРАФСКИ ФАКУЛТЕТ НЕКАД И САД

Поштовани читаоци,
Пред вама је први број часописа студената смера Географија, Географског факултета Универзитета у Београду. Чекали смо га дуго, предуго, те је његов излазак посебан догађај за све нас. Наша наука, коју многи карактеришу као најприроднију у систему друштвених наука и најдруштвенију у систему природних наука већ се 120 година развија на универзитетском нивоу. Намера нам је да промовишемо оно најлепше што је изнедрила, као и нас саме који ћемо појединачно на овом послу бити кратко, али у нади да ћемо будућим генерацијама оставити добар залог. Са мало ентузијазма и мало више љубави пробаћемо да географима, и онима који то (на њихову жалост) нису, дочарамо свет из наше перспективе, трудећи се да вам на популарно-стручно-научно-забавно опуштеном нивоу улепшавамо дане. Пажљиво смо бирали рубрике, мада су неке бирале и нас, тако да не замерите... И по нашем старом добром обичају, морасмо претпасавањем унети то да смо веома поносни на ово чедо, првенче, а да га супротно обичају не намеравамо бацити у реку. А сигурни смо да нећете ни ви!

ПРОГЛАШАВАМО БГ ЛИСТ ОТВОРЕНИМ!

Уредништво

Импресум

Главни уредник:

Даница Шантић

Издавач:

Универзитет у Београду
Географски факултет

Штампа: ИГПТ Макарије Д.о.о.

Мраковачка 40/6, Београд

Тираж: 500

Редакција:

Ненад Живковић

Александар Петровић

Ратомир Веселиновић

Филип Крстић

Сарадници:

Дарко Стругаревић

Ивана Ђорђевић

Немања Ђурић

Марко Ланговић

Ангелина Опалић

Марко Крстески

Технички уредник:

Ратомир Веселиновић

Лектор:

Александар Петровић

Адреса редакције:

Студентски трг 3/III

email: beogeolist@gmail.com

FB: BG list

ИНТЕРВЈУ

проф. др Дејан Филиповић, декан
ГЕОГРАФСКИ ФАКУЛТЕТ НЕКАД И САД

2

6

ЈОВАН ЦВИЈИЋ ИЗ ДРУГОГ УГЛА

ПАВЛЕ СОЛАРИЋ – НОВО ГРАЖДАНСКО ЗЕМЛЕОПИСАНИЕ

8

14

АКТУЕЛНО – ПРИРОДНЕ НЕПОГОДЕ ПОПЛАВЕ У СРБИЈИ

ТАМО ГДЕ СЕ СУСРЕЋУ ПУСТИЊА И ШУМА ИЗНИКЛА ИЗ МАГЛЕ

18

28

ГЕОГРАФИЈА НА ДВА ТОЧКА ПУСТИЊА ГОБИ

www.bkistock.com - 6780506

АУТОСТОПЕРСКИ ВОДИЧ КРОЗ ГЕОГРАФИЈУ

43

ГЕОГРАФСКИ ФАКУЛТЕТ НЕКАД И САД

Уз захвалност што сте се одазвали нашем позиву и изразили спремност да све читаоце у овом првом броју упознате са Географским факултетом, честитамо Вам на успешном раду и свему што сте учинили за нашу заједничку кућу. Какав је данас статус Факултета на Универзитету у Београду, а какав међу сродним факултетима у Србији?

Хвала на лепим речима. Мени је велико задовољство што сте ме позвали да дам интервју за први број вашег часописа. Честитам на идеји, желим вам пуно успеха у наредном периоду и надам да ће студенти добити још један квалитетан студентски часопис.

Географски факултет Универзитета у Београду данас представља највишу наставну и научну установу у Србији у којој се изучава и развија географска наука, школују стручњаци и припремају за наставу, научноистраживачки рад, као и практичну примену знања. Као декан, у сталним сам контактима са мојим колегама са других факултета Универзитета у Београду, на разним сам семинарима и састанцима, па могу одговорно да кажем да је наш Факултет «златна средина». Кроз научноистраживачке пројекте надлежног Министарства, експанзију пројеката из области просторног плани-

ту и постали препознатљиви. Географски факултет се убраја у факултете средње величине Универзитета у Београду, али представља највећу високошколску установу географских наука у Србији и окружењу. Што се тиче других сродних факултета у Србији, без лажне скромности, мислим да имамо лидерски положај.

Прошла година је била јубиларна, ретке су институције са традицијом од 120 година. Упознајте нас укратко са историјатом Факултета.

Прошле године славили смо два јубилеја - 120. година постојања Географског факултета као институције и 160. година наставе географије на Великој школи. Настанку данашњег Географског факултета претходио је дуг развојни пут.

Као део једног од највећих и најстаријих универзитетских центара у Европи - Универзитета у Београду, Географски факултет је од оснивања ишао у корак са актуелним догађањима, подржавао све напредне идеје високог школства и дао значајан допринос у промоцији науке и научне мисли у Србији.

Верујем да ћемо успети окупити једну нову снагу, регрутовати младе са факултета, који ће са еминентним професорима направити платформу развоја географске науке у наредних десет година.

рања и заштите животне средине и кроз активности на промоцији факултета учврстили смо нашу позицију на Универзите-

Током дуге историје Факултета великани географије, попут Јована Цвијића, Боривоја Ж. Милојевића, Петра Јовано-

вића, Симе Милојевића, Павла Вујевића, Војислава Радовановића, Јевта Дедијера и многих других, дали су огроман допринос развоју географије у Србији и њеној трансформацији. Одлука о оснивању Географског завода, претече садашњег Географског факултета, на Великој школи донета је на седници Академијског савета одржаној 22. јуна 1893. године. Оснивач Географског завода био је Јован Цвијић - професор, академик, ректор,

председник Српске краљевске академије наука. Ако се вратимо још четрдесет година уназад, на Указ Александра Карађорђевића, књаза Србије, из 1853. године, видећемо да је на Јестаствено-техничком одељењу реформисаног Лицеја уведена физичка географија, као један од 12 наставних предмета, чиме је географија и званично ушла у високошколско образовање у Србији.

Дуго је географија била једина студијска група на Географском факултету.

Које су по Вама предности оснивања осталих смерова и реците нам нешто о њима.

Предност оснивања осталих смерова огледа се у пуној афирмацији географске науке, с једне стране, и показивању значаја и апликативности географије, с друге стране. Из географије као фундаменталне науке проистекла је, још увек, једина школа Просторног

планирања у Србији. Основане су студијске групе Демографија и Геопросторне основе животне средине. Обновљен је рад студијске групе Туризмологија, која је некада била засебна у оквиру Природно-математичког факултета. На овај начин Факултет је добио на мултидисциплинарности што је посебно важно у садашњим условима, али и у трендовима светске науке. При томе, географија није изгубила на фундаменталности, теоријским и методолошким поставкама.

Каква је организациона структура Факултета?

Факултет има сложену организациону структуру. У основи постоји пет Института који представљају самосталне студијске групе – географија, просторно планирање, туризмологија, демографија и геопросторне основе животне средине. У оквиру ових Института постоји десет катедара и седам лабораторија што је све у функцији наставе и научно-истраживачког рада. Деканат представља посебну организациону јединицу (са секретаријатом, студентском и финансијском службом).

Знамо да је до пре пар година највећи проблем извођења наставе био недостатак простора. Каква је сада ситуација и где се све одвија настава?

Ситуација је много боља него раније. Недостатак простора за извођење наставе је био хронични проблем Факултета. Пре три године Факултет је добио један запуштен простор некадашње основне школе „Десанка Максимовић“ у Земуну, у Војвођанској улици бр.1. На почетку уз помоћ ресорног Министарства, а у последње време сопственим снагама и средствима, адаптирамо и прилагођавамо простор намени. Направљен је репрезентативан амфитеатар, сређено десет учионица, неколико кабинета и лабораторија, како би се настава одвијала несметано. Наравно, далеко смо од идеалног, али одлучни смо у намери да овај простор и даље реновирамо и побољшавамо услове боравка и слушања наставе у овој згради.

У згради на Студентском

тргу и у улици Војводе Шупљика на Врачару настава се и даље одвија. На Студентском тргу се налази библиотека, деканат и две учионице у којима наставу имају, у највећој мери, студенти географије и студенти на мастер и докторским студијама. У згради на Црвеном крсту се налази рачуарска лабораторија у којој сви студенти слушају предмете из ГИС-а и рачунарства, док у преосталим учионицама наставу слушају, махом, студенти старијих година просторног планирања и демографије.

Који су Ваши планови са зградом у Земуну и хоће ли се неке факултетске службе преселити тамо?

За сада не постоје услови за пресељење факултетских служби у Земун. Потребна су велика улагања како би се простор оспособио и прилагодио појединим службама. У овој згради се мора решити питање водовodne мреже и канализације. Зграда има сопствену котларницу, па зими захтева велика улагања за грејање. Тренутно радимо на успостављању интернета који је један од предуслова за нормално функционисање високошколске институције. Проблем представља и физичко-техничко обезбеђење зграде, јер смо већ имали провалну крађу почетком фебруара. Тренутно правимо пројекат доградње и реконструкције дела зграде и уколико нађемо донацију или добијемо средства од ресорног Министарства реализоваћемо те активности. Потенцијал у овом простору постоји само га треба на адекватан начин искористити.

Да ли на Факултету постоји издавачка делатност и који су

то часописи који се редовно објављују?

Факултет издаје четири научна часописа који, уз факултетска посебна издања и монографије, уџбенике, приручнике, практикуме и зборнике радова са скупова, конференција и симпозијума, употпуњавају научноистраживачки и наставни рад професора и сарадника Географског факултета. Најстарији научни часопис је Зборник радова Географског факултета који излази од 1954. године, једном годишње, и у којем професори, асистенти и сарадници објављују научне и научно-стручне радове. Од 2004. године почело се са публиковањем међународног научног часописа *Territorium* (Journal of the Institute for Spatial Planning) на енглеском језику којег приређује Институт за просторно планирање. Исте године, Институт за демографију, покреће публиковање научног часописа *Демографија*. Четврти научни часопис приређује Институт за животну средину и ГИС, излази на енглеском језику, и носи назив *The Environment*. Два научна часописа Факултета, *Зборник радова* и *Демографија*, од 2006. године налазе се на листи водећих националних часописа ван ISI листе.

Студенти су, такође, актив-

Да ли ће географија имати стабилно место у друштву — зависи од нас самих.

ни по питању издавачке делатности. На Факултету су до изласка вашег листа постојала три студентска часописа – *Простор* (лист студената просторног планирања),

Демограф (лист студената демографије) и *ЕкоГеа* (лист студената животне средине) у којима се објављују стручни радови студената, прикази дипломских радова, записи са теренских настава и друге актуелне теме из студентског живота.

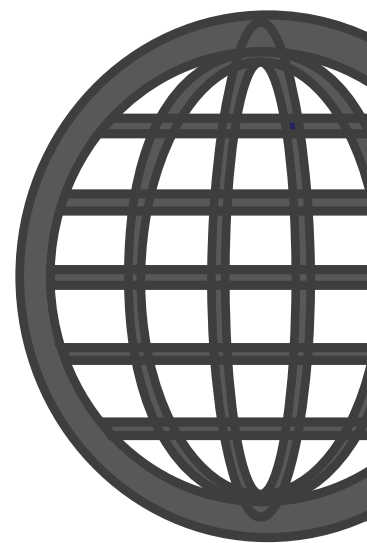
С обзиром на то да нас колеге са Универзитета доживљавају као теренце, мислите ли да је овај вид едукације довољно заступљен на нашем факултету, односно има ли места још неким садржајима?

Право питање. Мишљења сам да теренски рад није довољно заступљен на Факултету. Осим обавезне теренске наставе мало је заинтересованих за додатне активности по питању теренских истраживања. Овде иницијативу морају показати и студенти. Факултет има наставно-научну базу у Блажеву, у подножју Копаоника, која је добро место за организацију летњих школа, радионца, еко-кампова и сл. У окружењу се налазе простори који могу бити интересантни студентима свих студијских група. Факултет је пружио подршку оснивању Универзитета у природи, који ће имати одређене објекте и смештајне капацитете на Голији и који ће бити доступни на коришћење и нашим студентима. Постоји

још неколико идеја али, пре свега, треба да буде интересовања како би се све ставило у функцију и оправдало своје постојање.

Које су то институције у земљи и иностранству са којима остварујемо присну сарадњу?

Велики је број институција са којима Факултет остварује сарадњу. Потписивање бројних декларација и споразума између Универзитета у Београду и универзитет-

1893

ских центара у Европи и свету ствара услове да се Факултет може укључити у реализацију међународне сарадње. Са неким институцијама Факултет има вишегодишњу, па и вишедеценијску сарадњу по питању размене литературе, гостовања наставника сарадника. Сарадња са институцијама се базира на учешћу у пројектима, заједничким научним истраживањима, партнерству кроз академске мреже, мобилности студената и наставника, те учешћу наших наставника као гостујућих професора на домаћим и страним универзитетима, одржавању предавања по позиву наших наставника

на универзитетима у земљи и иностранству. Дугачак је списак институција са којима Факултет сарађује или има потписан уговор о сарадњи.

Да ли постоји размена студената током студирања и може ли се доћи до усавршавања у иностранству?

Постоји могућност размене студената. Факултет организује доласке гостујућих предавача из иностранства што представља добру прилику за упознавање наших студената са могућностима размене. Наравно, аплицирање за усавршавање у иностранству има своју процедуру и ту се трудимо да подржимо сваког заинтересованог студента. Пружимо помоћ студентској организацији у размени студената основних, мастер и докторских студија. Постоји и могућност искоришћавања доступних средстава финансирања кроз програме подстицаја мобилности студената и наставника (ERASMUS). Иако се не

можемо похвалити великим бројем студената који одлази на усавршавање, може се констатовати да се тај број константно повећава из године у годину. Верујем да ће уз подршку ресорног Министарства и Универзитета тај број бити већи и ми као Факултет ћемо то увек подржати. На крају, и приступање Болоњском процесу од нас захтева омогућавање мобилности студената.

Како видите будућност географије, има ли она стабилно место у друштву и да ли оваква оправдава свој реноме?

Да ли ће географија имати стабилно место у друштву зависи од нас самих. Могућности су велике само их треба искористити. Кроз историју било је успона и падова. Сви географи морају бити на истом задатку, а то је њено што боље позиционирање и борба за место у систему наука, али посебно у настави на свим нивоима образовања. Чини ми се да понекад неки стављају лични интерес у први план, па се онда питамо зашто нам се укидају предмети и смањују фондови часова у школама. Погледајте шта се дешава са стандардима, са наставним програмима за основне и средње школе. Верујем да ћемо успети окупити једну нову снагу, регрутовати младе са факултета, који ће са еминентним професорима направити платформу развоја географске науке у наредних десет година.

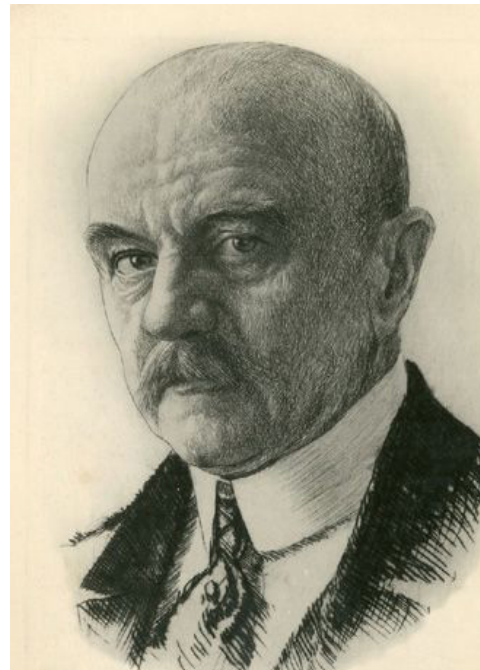
Није тајна да је данас тешко доћи до посла и са дипломом. Осим у школи, имамо ли какву перспективу и у неким другим институцијама?

Питањена које је тешко дати одговор. У праву сте да диплома више не значи и аутоматски добијање посла. Зато се морамо борити да географија остане као обавезан предмет у основним и средњим школама и да не дође до смањења фонда часова, јер се тако обезбеђује континуитет, али и сигурност за дипломиране географе. Поред школа могућност запошљавања постоји и у научним институцијама и стручним организацијама који се баве изучавањем неког од сегмената географске науке.

Уз искрене жеље за добро здравље, дуго и успешно обављање посла Декана, желимо да Вам још једном захвалимо на одазиву интервјуу, са надом да ћемо успешно сарађивати и кроз овај часопис проналазити начине за бољим упознавањем и комуникацијом међу свим пријатељима Географског факултета.

Желим вам пуно успеха у раду и надам се да ће сарадња бити успешна. Лично, као и декански колегијум, стојим вам на располагању за сваку врсту помоћи. Надам се да ће овај часопис дати пун допринос промоцији Географског факултета, умрежавању студената на факултету и решавању осталих питања од интереса, као и ширењу популаризације географије и њених апликативних дисциплина у студентској, стручној и научној јавности.

Још једном, уз најбоље жеље и честитке на излажењу првог броја, велико хвала.

ЈОВАН ЦВИЈИЋ ИЗ ДРУГОГ УГЛА

Много је добрих географа изнедрило ово поднебље, али почасно место припада утемељивачу научне географије код нас. И без претеривања, такву енергију и такве визије, од њега наовамо, нисмо имали и нећемо имати. Немамо никакву претензију да кроз овај часопис осветлимо сво његово дело, то једноставно није могуће. Покушаћемо да кроз ову рубрику указујемо на неке црте његовог карактера, начин приступања проблему, необичне ситуације из живота, али и томе како су га други видели и шта су писали о њему. Хтели ми то или не, Цвијић ће остати вечита инспирација географима. На прозивке других струка, да већ једном искорачимо ван опсега Цвијићевог круга, одговор не постоји. Није до нас, просто, они то не разумеју, јер таквог нису ни имали!

Јован Цвијић био је изузетна јавна, научна и педагошка личност 20. века. Његов јавни рад, било у политици или науци, никада није остао незапажен, напротив пуно се полагало и дражало до његовог мишљења. У част и славу овог великана написане су књиге, бројни чланци, говори, одржани научни скупови.

Београдска дневна штампа 20. века показала је велику заинтересованост за живот и рад Јована Цвијића. Дневне новине нису само пратиле јавни рад, већ су објављивале и занимљиве расправе и реговања Јована Цвијића. Његов аганжман у јавном животу Србије, приликама на Балканском полуострву и науци није био важан само академицима, професорима, члановима владе већ и обичним људима.

Многобројни чланци који су писали о животу и раду Јована Цвијића, нису говорили само о положају овог великог научника у српском друштву,

већ су на неки начин представили и позицију географије почетком 20. века.

Цвијићев допринос прерастању Велике школе у Универзитет био је велики, али су политичке околности успоравале реализацију. Тако је још 1901. године урађен пројекат Закона о Универзитету, али је усвојен тек 29. фебруара 1905. године. Међу осам редовних професора факултета био је и Јован Цвијић, а захваљујући његовом раду Катедра за географију је имала значајно место на Универзитету.

Дневне новости

Подела катедара на Универзитету. Факултетски Савети Универзитета, у смислу наређења закона о Универзитету, одлучили су да се овако поделе катедре међу првом осморицом г. г. професора Универзитета: У филозофском факултету: г. Сима Лозанић да прими катедру хемије; г. Јован Жујовић катедру геологије; г. д-р Јован Цвејић катедру географије; г. Љубомир Јовановић катедру историје српског народа; г. д-р Михаило Петровић катедру математике; и г. д-р Драгољуб Павловић да прими катедру опште историје. У техничком факултету: г. Андра Стефановић да прими катедру грађевинске конструкције. У правничком факултету: г. Милић Радовановић да прими катедру народне економије и економије политике.

За ректора Универзитета Јован Цвијић је изабран школске 1906-1907. године. Говор који је одржао на Светосавској прослави 14. јануара 1907. године изазвао је велико интересовање: "Г. Цвијић, је говорио о научном раду, па је онда из те уже теме прешао на ону већу, на рад уопште. И све његове речи, цео тај говор изванредан по дубини мисли и по патриотском полету, био је једна велика апотеоза раду,

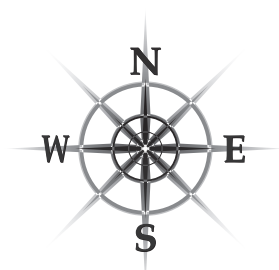
као једном средству, којим се народи дижу на виши ступањ

Д-р Цвијић у Цариграду. Како јавља „Цариградски Гласник“, г. д-р Јован Цвијић, професор Универзитета, приспео је у Цариград. Он ће у научном циљу пропутovati партију ка мору од Цариграда до Дедеагача, па Марицом до Једрена, а после ће прећи у Азију и обићи Витинијски Олимп. За време бављења у Цариграду обишао је Босфор и ушће Црног Мора, једну и другу страну на мору америкашког посланства, које је посланство уступило г. Цвијићу, у којим путује и г. Вилис, универзитетски професор из Вашингтона у Америци.

и осигуравају своју будућност. Рад, рад, рад – та реч звонила је јуче као велико звоно кроз универзитетску салу и сви слушаоци, грађани, универзитетски гости фасцинирани том речитошћу која не тражи спољне ефекте, већ иде у срж саме ствари... (Политика, 15. јануар, 1907).

Јован Цвијић је 18. фебруара 1907. године у Колу српских сестара одржао предавање на тему „О националном раду“. „Колики је значај придан овом Цвијићевом јавном предавњу види се из тога, што су међу многобројним слушаоцима били краљ Петар I и престолонаследник. Посетилаца је било толико да су многе даме морале стојећи да слушају... (Политика, 1907).

Захваљујемо се Мирели Ђуровић на уступљеном тексту и прилозима.

Пише: Ненад Живковић

Сви смо ми, мање или више, склони заборава. Потискујући непријатне и болне догађаје из свести, штитимо своје ментално здравље, јер човек и није створен да превише пати. Међутим, занемарујући оно лепо, узвишено, афирми-

шуће, губимо идентитет стваран поколењима уназад, али и спону са нараштајем сутра. Нешто слично, чини се, деси се нама географи-ма. Уобичајено је да памти-мо важне датуме, враћајући им се сваке године, или бар када постану "округли". Тако

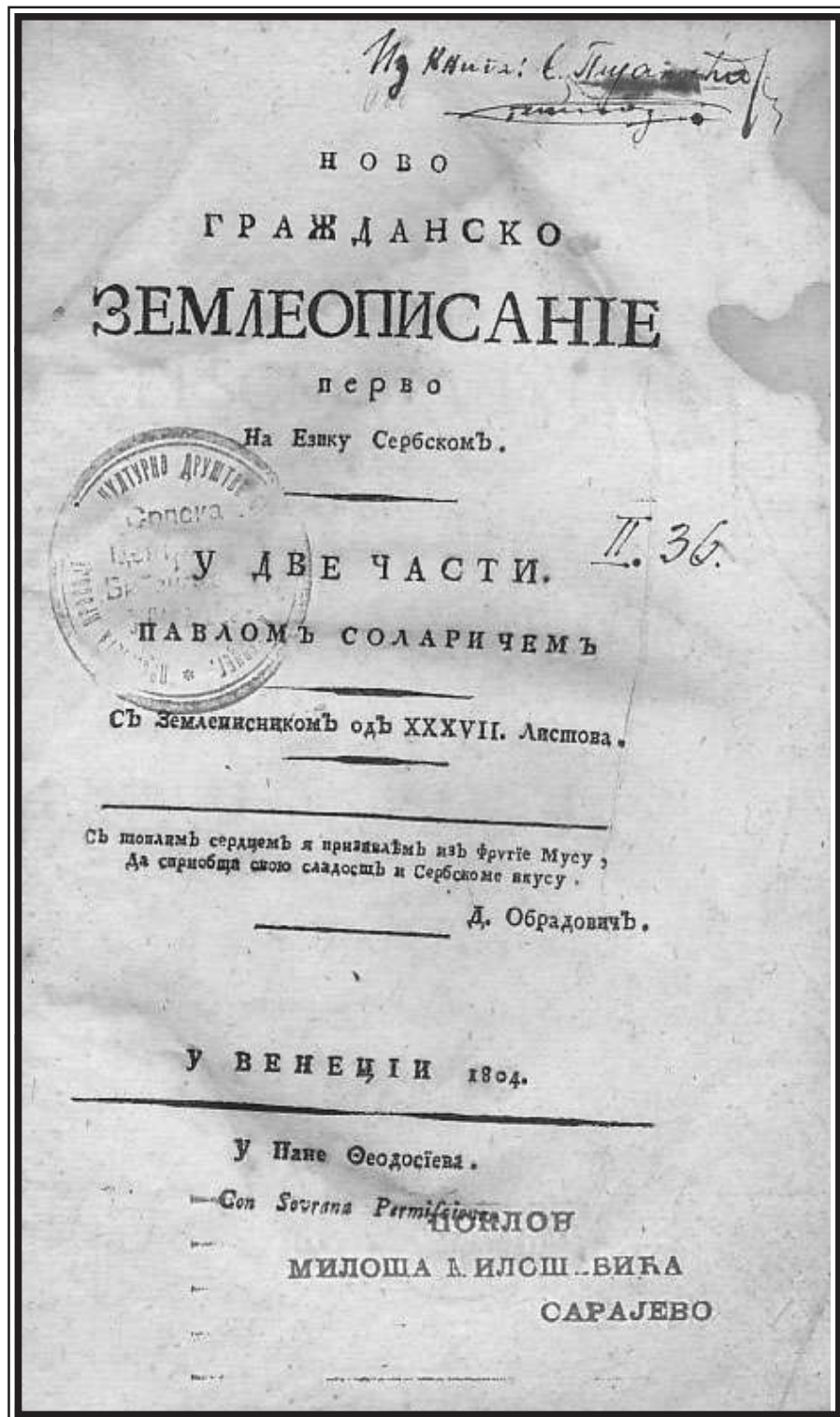
прошлог лета прослависмо 120 година од установљења географ-ије као студија на Високој школи у Београду, догађај за нашу струку од прворазредног значаја. Но, ни у његовој сенци, а ни у било којој најави, не поменусмо да ове, 2014. године бива 210 година од штампања прве географије на језику који је тада био разумљив српском народу. Ово је мало подсећање на тај догађај и аутора који, иако не географ по образовању, заузима почасно место у нашој бранши.

"Ново грађданско земле-описание" - Павле Соларић (1779-1821)

"У књижевном пријегле-ду славеносербског периода нема јаче литерарне личности, која би до данас била слабије обрађе-на него што је личност млетач-кога коректора и самотни-ка Павла Соларића. Доситеј (Доситеј Обрадовић, прим.аут.) га је називао својим насљедни-ком, Минервиним љубимцем и небеским даром за Србе, па се је за њега готово више бринуо него ли и за самога себе. И за чудо, да се баш за овог трудбеника није нашло ничије перо, да му како тако освијетли рад, и да опшир-нијом расправом сврати позор-ност народну на родољубивост и књижевниковање човјека, који је живио само за свој род и за његову књигу. Умро је од гладна желуца не навршивши ни потпуних четрде-сет година."¹

Павле Соларић је рођен у селу Велика Писаница у Славо-нији. Школовао се у Карловци-ма и фрушкогорским манасти-рима, а живео и радио најду-же у Италији (Венецији, Трсту, Падови), али и Будиму, Бечу. Савременик је Вука Караџића, Доситеја Обрадовића (чији

1 Сви цитати су преузети од др Николе Андрића: Живот и књижевни рад Павла Соларића. Рад Југославенске Акаде-мије знаности и умјетности, књига 150., Загреб, 1902.

ГРАЖДАНСКО ЗЕМЛЕОПИСАНИЕ

је био ученик и пријатељ), Јернеја Копитара, Јована Рајића, митрополита Герасима Зелића. Био је лингвиста, археолог, просветитељ, песник, али и географ. Оставио је дубок траг у српском културном бићу на почетку 19. века, у време његовог интензивног описмењавања.

Са својих 25 година, 1804. је објавио своју прву књигу, Ново грађанско землеописание. *“Ова је опсежна и подробна географија могла добро доћи средњим круговима, јер прије ње није било у српској књижевности никакве приручне књиге, која би књижевнијим људима служила за информацију у географским питањима.”* У ствари, ова географија није његово оригинално дело, то је превод са немачког Адама Христиана Гашпарија. Писана је на словено-српском у два дела. Књига је објављена трошком браће Теодоровића, угледних Срба из Трста, као и залагањем Доситеја Обрадовића. “Ново”, у наслову књиге, је дистанцирање од Старог, оног што је приказано у старом веку, док “грађанско” значи политичко - на руском. **Нова политичка географија.** *“У предговору, којим је Соларић хтио да покаже корист географије, одбио се је мало подаље на пучину философског теоретизирања, доказујући, што је добро, а што зло, и како познавање природе и земље може да дигне човјека до спознања сврхе човјека. У природи нема покоја, у њој се ништа не губи, у њој нема смрти. Ток ствари у природи лежи у томе, да се бешћутни, оживотворени трунак диже преко скота, човјека и ангела до Бога, који је извор свему добру. Што пак извире из извора свега добра, може само добро да буде. Ријеч зло човјечји је изум, који је настао из слабога познања природног тока. Више знања - па ће бити мање зла. У том ће историја дјеловати као учитељица живота, а географија као прати-*

лица њена. Она је огледало свијета и најбољи путоказ, којим ће се с једне стране упознати разноликост и обилност природе, а с друге и сам човјек у многообразности својих прилика.”

У првој књизи која има 474 стране Соларић обрађује само Европу, а у другој која са регистром има 276 страна, Азију, Африку, Америку и Полинезију. Опис крајева у којима је Соларић живео, као и простора Босне и Србије, лично је његово дело. Међутим, та опажања су врло кратка и са мало података. Ево најинтересантнијих делова у преводу Н. Андрића. *“О Хрватској, Славонији и Далмацији говори у одломку “Маджарска”, а под именом “Илирик”. У свему пет страна Царство Славонија изрјадно му је плодносно; пуно је дубрава, гдје и кестени расту. Вина му славонска добротом и јакошћу превосходе и многа Маджарска. Свега је у изобиљу, а поготово је јако скотоводство (сточарство). Има ту и мрамора, креча, алавастера и каменог угља. Град Карловци, који лежи југоисточно од Осиејка, има латинску гимназију, која је најотменија у Маджарској”. О Горњој Славонији пише: “Загреб је главни град хрватског царства, а лежи на три брежуљка полсата од слабо кораблеходне Саве. Становника има 10 000. У Загребу су Срби, Грци, Јудеји, Нијемци и Талијани најотменији трговци и занатлије, а сопствени Хорвати “строје много кожа и праве највише чизама”. Неколико реченица има о Далмацији, а о Босни и Србији тек две стране. Оне су обрађене под насловом Турска. “О Србијанцима говори, да су народ благообразан, оштроуман и храбар, и за сваку вјештину и умјетност способан. Ипак су под дуговјечним јармом османским постали несамостални, сујевјерни и непросвијећени. Србијанци су му се “као наполак одродили од крви својих праотаца”. Али је од ономадне - вели Соларић (јер је*

управо био плануо први устанак у Србији), - и овај народ почео прогледати, што је светост особе и сопствености, што је правда и што су права народна, па се тргао да огњем и мачем извојшти себи слободу од Турака”.

Исте године је Павле Соларић узовкњигу у Венецији издао и атлас. Без предговора је у њему 37 географских карата Европе, Азије, Африке, Америке и Полинезије. Прва карта је “Состав солнечни”, а све остале су неме, тј. без имена градова већ са бројевима испред њих, а према оном делу на коме се налазе државе у Земљеописанију. За читање постоје и инструкције. *“Тко хоће да Географију проучи с коришћу, тај мора пред собом увијек држати атлас отворен. Најбоље ће учинити онај, који и два и три пута једну исту државу тако прође, загледајући сваки час у атлас. Тако ће - вели Соларић - лакше задржати многоразличност описаних предмета у свакој држави, а поготово запамтит ће стотину прије нечувених имена, која се без повтореног повторенија не могу задржати у памети. Географија, вели, није никакав словарь, него одређени сустав ствари, које се од почетка до конца држе једна друге попут вериге, па често последња налази објашњења у првој. Прочитавши позорно два три пута цијелу књигу, знат ће читалац свако мјесто на изуст, те ће га и у књизи и у атласу лако наћи”.*

На крају друге књиге је Соларић зато додао и врло детаљан регистар свих држава и градова који се помињу у Географији. Ево и ауторовог објашњења немих карата. *“Тко атлас проучи с Географијом, томе ће листови и без слова бесједити, а тко га без Географије само прегледа, томе би он мало казао, па макар биле на листовима урезане ријечи дебеле као прст. Ово је - мисли Соларић - једини начин, да човјек хоћеш нећеш научи*

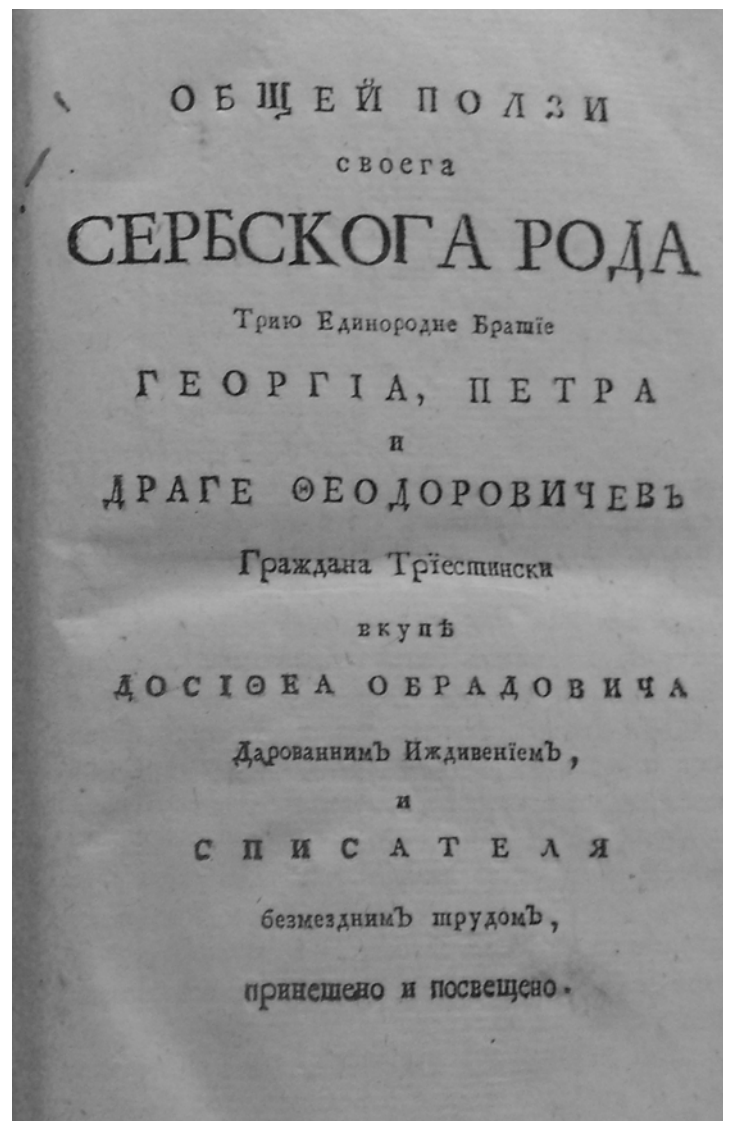
земљопис". "Како је Соларић сматрао проучавање Географије по овим својим књигама корисном и потребном науком за ондашње своје сународњаке, види се и по том, што је исте године издао и трећу књигу, која се забављала истим предметом: "Кључић у моје земљеописание". То је једини примјер те врсте у старијој српској научној књижевности, а већ је сам по себи значајан доказ о тврдоћи и упорности Соларићевог научног карактера". Аутор се осврће и на језик којим пише. "Тко се даде на просвијетни посао, тај се мора много старати и о језику, у којем мисли радити. Језик је средство саобраћаја књижевног у појединим епохама. Друга епоха, други и језик. Онај који мисли, да се више епоха може служити истим застаријелим језиком, тај је као онај, који хоће "до вијека да стоји за истим плотом". Сви су народи били несретни и потлачени, докле год једноплеменик сељанин није могао или није смио разумијевати тајинствени језик волшебног књижника. Ми смо били Славјани, али смо данас једанпут Славено-Срби. Мени је славенски језик угодан, но само краткости и тачности ради његових изговора и као нека остава, гдје ја многорјечивији бивам као Срб, а нипошто да се за њим раку подобно враћајући, дангубити идем. За који се нови појам не би налазила добра ријеч у старом језику, дабоме да треба наћи нове народне ријечи, тј. дома их приплодити, а с туђима се не лоптати осим до крајне потребе". Дакле, Соларић је од почетка своје каријере инсистирао да је писање за народ исправно једино онда кад се пише народним језиком. "Кад је открио свом пријатељу издавачу своју намеру, да мисли издати Географију простим српским нарјечјем, одговорио му је овај, да та Географија - макар она како била написана простим нарјечјем - неће у народу наићи ни на какво схватање, јер за ту књигу и за

ту науку треба народу посебних наставника, који ће ју тек растумачити". Дуго је трајала њихова преписка док га Соларић није убедио да се ипак уради по његовом, те је штампао "Кључић" као претечу "Земљеописанију". Прва трећина Кључића је објављена као геометријска почетница са разјашњеним појмовима ове науке, како би се у другом делу разумели просторни географски односи. Ту је Соларић практично показао не само односе међу географским тачкама, него и кретања небеских тела и промену годишњих доба.

"С "Кључићем" је Соларић завршио свој географски рад, којему се није враћао. Својим "Земљеописанијем" поскочио је једним махом у редове највиђенијих ондашњих српских књижевника, који су га ради ове радње уважавали као једнога од најзаслужнијих радника, а поготово га је Нестор међ тадашњим књижевницима, Обрадовић, поздрављао као зору новог српског дана. Доситије је већ у Млецима имао прилике да види Соларићеву Географију, али је мислио да ће се њом слабо моћи користовати неупућени кругови. Но, кад је примио још и "Кључић", који тако "кратко, тихо и прекрас-

но уводи своје љубитеље у царство небеско, то јест, у просвештеније ума и показује пут к истом светишту Математике, гди никакова прелест ни заблуденије ума обстати не може, о! тада, тада љубими Соларићу - кличе очарани Доситије - обрадовао сам се радошћу великом и неизглаголаном, коју нитко од мене до веки отети неће".

На крају, просудите сами, има ли смисла заборавити Павла Соларића? Урадимо ли ми то сад, неће се он љутити, као што се не љути последњих 210 година. Али сасвим сигурно ће доћи неко иза нас и поставити га на почасно место. И имаћемо горак укус у устима!

ЗАШТО СТУДИРАТИ ГЕОГРАФИЈУ?

Пише: Ангелина Опалић

Ко не зна одакле је дошао, тај не зна ни где се упутио. Ко не зна језиком свога рода да тачно, писмено каже оно што жели, још теже ће разумети саопштења на другом, туђем језику, па ће при жељи и намери да открива свет уместо на главна, улазити на споредна врата. Ко у детињству није упио мирисе родног краја, тај неће разликовати ни мирисе других поднебља. Које су заласци сунца, шуме и траве, пене река и брзака, камење и стење свуда истих боја, тај има проблема са видом, срцем и душом, јер не разуме и не види уметнички израз вајара-природе. Мој завичај је Београд, град који повезује средњу Европу са Балканом и Блиским истоком. Београд има изузетно повољан географски положај на граничној линији између Панонске низије и брдовите Шумадије. На раскрсници је најстаријих европских комуникација, водених и копнених путева. Налази се на ушћу Саве у Дунав, на 44°49'N 20°28'E. Налази се у подножју Авале, у долинама Болчке и Топчидерске реке и њихових притока. Алувијални наноси дуж Саве и Дунава су из последњег геолошког периода, квартара, створени у последњих осамсто хиљада година. У току геолошке прошлости, околина Београда била је и копно и море. Последњи пут море је плавило околину Београда крајем доњег плиоцена, -пре осам милиона година. Прва људска насеља на тлу Београда, настала су пре више од пет хиљада година пре наше ере.

Још као дете учавала сам девет плавичастих превоја од Рудника до Суворора; дивила се Островици како пркоси небу са своја два крака; слуша-

ла "Борбу сабљама" кукурузних војника на простаним сремачким равницама, некадашњем Панонском мору; знатижељно чепркала по песку на Гомолави са жељом да откривам мистичну прошлост... Та мистична прошлост давно прохујало времена, настанка наше планете траје већ пет милијарди година. Све то време дешавале су се велике промене: неке због обртања земље око своје осе, неке због вулканских ерупција или удара метеора, неке због земљотреса... Слушала сам очевице, сведоке збуњених староседелаца Мидне на Брачу који су први пут доживели неколико осека и плима мора у истом дану. Тих дана био је земљотрес у Грчкој. Све те приче јако су ме интересовале и тражиле одговор на моје: Зашто? Научила сам још у основној школи да су симболи природе: ваздух, вода, камен. Моја Србија је на 47. месту у свету по квалитету вода; обилује минералним изворима чија вода излазећи из дубина Земљине коре и на површини задржава високу температуру. КАКО? ЗАШТО? У Шпанији, Португалији, Италији, Француској, Аустрији, Турској, Немачкој и у другим земљама где сам боравила, јела сам јабуке. Ни једне нису мирисале, нити биле укусне као јабуке из воћњака мог прадеде у Белановици. ЗАШТО? Мирис борових шума на Тари и Алпима се разликује. Ливадско цвеће на Ртњу, Гочу, Букуљи, Фрушкој гори, Маљену... је јединствен, опојан, непоновљив... ЗАШТО? Гледала сам слојеве земље на обали Дунава који сумиличили на слојевиту тарту. КАКО? Када у подневним сатима позовем оца на Флориду, отпоздравља ми: "Добро јутро,

мила моја!" У Португалији сам сат враћала уназад... ЗАШТО? Захваљујући географији сад знам кад сунце излази, кад залази; како стиже кошава са Карпата; зашто месец понекад личи на срп; шта сија у песку; зашто је Шумадија валовита, а Срем раван; зашто се на планети смењују дан и ноћ; зашто гејзир избацује воду из дубине земље, а понорнице пониру; зашто настају поплаве и суше; зашто постоје пустиње и прашуме; како настаје цунами који разорном снагом руши све пред собом; зашто ми имамо четири годишња доба, а неки људи не знају за лето; зашто су неки људи црни, неки жути, а неки бели; зашто небом понекад плове масивни, челичносиви облаци??? Ето, зато волим географију као вредну уметничку слику на којој увек откријете нешто ново; зато што ме подсећа на поезију са узбудљивом по(р)уком; на заносну музичку композицију која слушаоцу заокупља сву пажњу и затеже (опушта сваки нерв); на бајку која буди узбуђење однепознатог, а ствара олакшање кад сазнаш срећан крај; на живот са космичком визијом... све у мом окружењу је географија, од звезда до морских дубина. Утисци са мојих путовања су мој највећи трезор вредности, богатства, ума, душе... Стечена искуства ме оплемењују и из њих ми је проистекла моја љубав за географију. Сва ова питања су у мени будила истраживачку и стваралачку радозналост. **Зато, ако хоћеш да знаш одговоре на сва ова питања, онда студирај географију!**

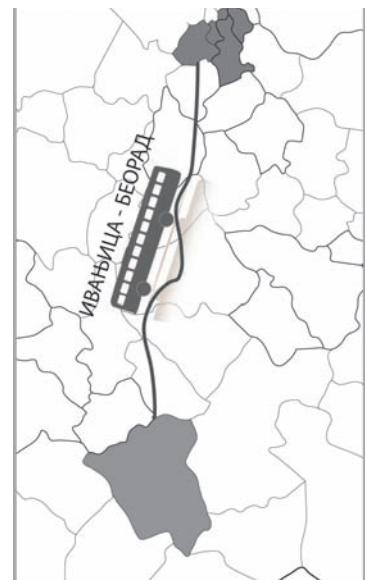
Пише: Дарко Стругаревић

Искрен да будем, свог првог путовања од Ивањице до Београда се не сећам. Родитељи су ми препричавали то путовање које се завршило мојим тровањем ђевапима, сумњивог порекла, на Београдској аутобуској станици. Сада се питам како сам уопште у то време успевао да преседим скоро пет сати возећи се, колико и данас траје путовање од Ивањице до Београда, а и морам да напоменем да би то путовање уколико би се поштовали саобраћајни прописи трајало око седам часова. Верујте ми, информација је из прве руке, лично сам то чуо од возача аутобуса док је причао телефоном, највероватније са својим колегом који такође негде вози аутобус. Питам се како су се возачи забављали у времену када мобилни телефони нису били толико распрострањени. Њима на руку сада иду и силни бизнис пакети који омогућавају радницима једне фирме да телефонирају међусобно потпуно бесплатно. Мислим да је то и главни разлог зашто возачи аутобуса мобилни телефон једино испусте из руке када морају да подигну канту за смеће коју је неки студент географије случајно у пролази закачио силним кесама и торбама, покушавајући да их унесе у део аутобуса намењен за путнике и тиме уштеди 40 динара, колико кошта пртљаг од Ивањице до Београда. Свако путовање, ма каквог карактера оно било и колико дуго трајало, подразумева да постоји место са кога се мора кренути. Одредиште до кога треба стићи је везано за низ фактора који ће се одиграти у току путовања, тако да нико не може прогнозировать да ли ћете на то одредиште стићи са свим торбама или ћете пак бити принуђени да сиђете раније, у место које разуман човек никада не би посетио, све

због слабуњаве бакице којој се свидео ваш планинарски ранац, па га је случајно заменила са својим гломазним кофером са позлаћеном дршком. То је само један од примера шта може да вам се догоди на путовању и ту само хоћу да покажем да ви утичете на то путовање једино својим идеалним планом, који по изласку аутобуса из перона постаје крајње нефункционалан. Следећи пут узете у обзир грешке свог првог плана, а те грешке су цео план у потпуности, направити нови и поново схватити да су ствари измакле контроли, јер вас је аутобус оставио у Горњем Милановцу где сте због своје бешике закључали врата у тоалету и више нисте успели да их отворите. На крају увек је ту и мисао која се јавља приликом сваког уласка у аутобус, да ли ће ме овај човек са мобилним телефоном довести у читавом комаду или ће те комаде неко гледати у ванредном дневнику. Све то вам је у глави док забринуту, кроз аутобуски прозор поздрављате родитеље, који вероватно мисле да сте тужни, јер их нећете видети наредних пар недеља, а сву ту атмосферу прати моја животна борба са аутобуским завесама које вам уколико заспите заврше омотане око врата, чему уопште не иде у корист нагло кочење аутобуса!

Када сам почео да студирам, поред тога што сам добио индекс и себи омогућио попуст од 30% на возње аутобусом, добио сам и могућност да се веома често возим на горе поменутој релацији, са једном огромном разликом везаном за период мог детињства и данашње дане - сада на путовање идем сам. Као мали нисам подносио аутобуске станице, а та ствар се данас знатно променила. Сада увек пред путовање одлазим сат времена раније на аутобуску

станицу да бих на време добио информацију да ће мој аутобус каснити 20 минута. Једина занимација у то време су ми чување сопственог пртљага и тражење идеалне особе поред које бих волео да седим. Све то прати размишљање о томе да се данас под временом од 20 минута подразумева читав сат. Али то ми и не пада толико тешко као малог отац ме је научио да када вам неко каже да долази одмах, доћи ће за пола сата у најбољем случају. Пре осамнаест година сам аутобуске станице мрзео из дна душе, разлог ми није познат,

али Ивањичка аутобуска станица је била специфична из више разлога. Налази се у месту где сам рођен, пртљаг на њој вам је безбедан и нико га неће пипнути макар ту стајао месецима, а главна разлика између ове и других станица је била у томе што ова није имала решеткасту баријеру која одваја пероне од остатка станице, а нема је ни дан данас.

Оно што је студентарији из Ивањице мамило кез на лицу били су аутобуси на којима је стајао натпис „Пегаз Ивањица“. Тешко је било објаснити зашто се церекамо када видимо крајње просечан мерцедесов

или манов аутобус, али једноставно то је био симбол Ивањице. Умео је да нас учини срећним и тужним у исто време. Знао је да нас одвезе и врати кући. „Пегаз“ је била фирма која је до пре годину дана једина држала релацију Београд-Ивањица-Сјеница и морам им одати признање да су били савршени монополисти. Даћу вам један сликовит пример. Могли

ли личите на слику у индексу како би повећали могућности добијања поменутог попушта. Са свим торбама крећете на почетну тачку овог петосатног путовања - Ивањицу.

Ту и почиње путовање. Поздравили сте се са родитељима и шмугнули у аутобус поред возача који у једној руци држи мобилни, а зубима и другом

слабашним да било шта предузмете и на крају треба сакупити храбрости изамолити толику особу да устане како би на паузи изашли да протегнете ноге, руке и вилицу. Знајући за ово увек бирам термине када је најмања гужва у аутобусима и тиме стварам прилику да седим потпуно сам. Када је гужва долази до ударања коферима по глави, деца вас

сте отићи до Берана и вратити се у Београд или платити пуну цену карте до Ивањице за подједнаку суму новца. Данас нема кезова на лицу, а нема ни „Пегаза“, фирма сада припада „Аутопревозу“ из Чачка. Они сада одржавају исту релацију, а ако пораните можете да уземете и знатно повољнији „Гага турс“ са Златибора. Све у свему, дискутабилно би било сада говорити који је превозник бољи и слично, сви имају своје недостатке, али „Аутопревоз Чачак“ је без премца!

Да кренемо на путовање. Пошто спакујете сву одећу коју сте понели из студентског дома кући само да би се опрала, да не би уплаћивали веш машину у дому и непотребно потрошили 200 динара, проверите да ли имате индекс код себе и да

руком чекира карте. Да, као што се приметили овде нама кондуктера, препуштени сте на милост и немилост возача. Покушавате да уграбите прилику још једном поздравите родитеље импровизованим махањем руке која говори: „Све је у реду! Склоните се више одатле морам да се сакријем под седиште јер је иза вас мој друг из средње који баш и не би желео да ме види!“ Још један занимљива ствар - или је у питању проклетство, или ме стварно обожавају најдебљи људи на планети. Увек, али увек, поред мене мора да седи особа која испуни и свој и мој део седишта и ја сам принуђен да седим сабијен фацом уз хладно прозорско стакло. Први проблем је то што вам је неудобно, друго зато што се осећате

чупају за косу, лик испред вас вам стровали седиште у крило, а најзабавније постане када неко има исти број седишта као ваш!

Са обавезним закашњењем од седам минута аутобус напушта перон, док се у позадини чују гласови две другарице, очигледно и не баш блиске, које се нису виделе од првог разреда основне школе. Путовање Ивањица-Пожега-Чачак-Горњи Милановац-Љиг-Београд је започело.

НАСТАВИТЕ СЕ...

ПОПЛАВЕ У СРБИЈИ

Пише: Ненад Живковић

Садржај часописа је био већ формиран, текстови преломљени, чекао се предрачун из штампарије, када се десило. Поплаве, незапамћене у овом делу света. И стало се са објављивањем, јер нам нико не би опростио да у првенцу није пронашао бар коментар онога што нас задеси. А тема је права географска, реално животна, како по узроку, тако и по последицама. И тако, хтели-не хтели, радост порођаја би помућена болом оних који се том порођају највише радоваху.

Среда, 21.05. E-mail "Postovani profesore, tek danas sam uspela da dodjem do racunara i interneta. Obracam Vam se povodom nastale situacije u Obrenovcu, jer sam ja odatle. Imam problem, jer prilikom evakuacije nisam uspela da donesem indeks, a ni knjige. Buduci da je kolokvijum u ponedeljak, ne znam da li cu do tada uspeti da ih nabavim. Zamolila bih Vas da mi saopstite kakve su mi mogucnosti ukoliko ne uspem da se snadjem do tad. Unapred hvala, K. "

Петак, 23.05., 17 сати, Обреновац. Улаз у град из смера Уба, полицијска контрола, документа и питање куда ћу. Епидемиолог, др тај и тај, хитно, ... Слагах, а да нисам ни трепнуо, ал проћох. Оно што сам затим видео није за обичну причу, такав опис папир не трпи јер не може да поднесе. Није ми ни намера да дочаравам оно што хиљаде Обреновчана проживљавају, немам ни право јер нисам један од њих, то мора изаћи из срца. А моје срце је лицемерно, свеједно што у граду имам толико драгих пријатеља, рођака, студената. Опет, тамо, кукао бих наглас, јер је ваздух био презасићен боли, ко влагом пред кишу, те стеже грло и штита очи. Чинило ми се, фалио је делић степена

Целзијусова, да изазове росну тачку, моју, па да заридам ко дете пред Старим обреновачким гробљем. Нисам, јер ме је било стид.

Да се не забораве Крупањ, Свилајнац, Параћин, Смедеревска Паланка, Трстеник, Крајево, Ваљево, Чачак, Јагодина, Коцељева, Уб, Добој, Маглај, Бијељина, Жупања и стотине села и градова који променише опис. Па шта се то деси?

Много је дефиниција поплава и узроци су различити, а основно је изливање река из корита и плављење алувијалне равни. Рекли бисмо да је то и нормално, па из геоморфологије учимо да су долињска дна, тј. полоји, најплоднији делови долина које плаве велике воде до прве, алувијалне терасе. Дакле, то је редовна, уобичајна појава. Па зашто поплаве онда

помињемо само по злу? Зато што им се човек нашао на путу, зато што је смислио да рекама приђе уз обалу, да му буду на дохват руке. Почео је да се

игра бројевима, вероватноћама, подизањем насипа за 50-о или стогодишњу воду, свесно се излажући ризику. И заиста, благостање може потрајати и 150 година, а онда дође тај ретки случај кога никад нико није доживео. И шта тад? Ових дана, док пишем, готово и да нема јавних прозивки, мада колају невероватне приче, ваљда од страха због тешких речи које би изазвале огорчење и ко зна шта још. Али верујем да је док ово читате много тога већ бистрије. И, да се клади-мо, закључак ће бити да је поплаву, нпр. у Обреновцу, било немогуће избећи, да је људски фактор заказао у раном алармирању, а да апсолутно нико није крив. Систем-

ска грешка! То ми невероватно личи на ону колатералну штету коју измислише ..., име им се не поменуло, када у сврху "одбране" недужних на Косову

побише пензионере у возу у Грделици, децу на варваринском мосту, Кинезе у амбасди, ... и још две хиљаде цивила који су им били прворазредна претња.

Драги моји географи, оно што треба знати о поплавама је следеће.

Градњом насеља, саобраћајница, било којих објеката или обрадом земљишта у алувијалној равни реке, човек је свесно ушао у конфликт са њом. Не кажем да никад и нигде то није требало, само да се зна ко је изазивач.

Помисао да би већ сутра требало премештати објекте који су били угрожени поплавама је потпуно неоснована.

Знам да многи од вас након свих слика тако размишљају, али то решење је баснословно скупо. Осим тога, ретка су насеља у Србији која би остала нетакнута јер им поплаве не прете. Можда Лапово, Кнић, Бор и још које веће, пишем онако по сећању. Замислите да због евентуалне опасности неко предложи трајно исељавање Новог Београда и његових 200 000 становника!

Дакле, садашње стање узурпације плавних површина је реалност и требало би учинити све да се ти објекти и земљиште бране од поплава. Са овим сазнањем ствари почињу да се компликују. Најпре, требало би разликовати класичне поплаве које настају на већим, равничарским рекама и бујичне поплаве у мањим, брдским и планинским сливовима.

О мерама заштите од поплава се зна готово све, и то имате у уџбенику хидрологије. Најчешће коришћена мера тзв. пасивне заштите је подизање насипа, тј. бедема од различитог материјала који се граде дуж обала реке не дозвољавајући великим водама да поплаве алувијалну раван. У принципу, њихова висина зависи од вредности онога шта се брани на полоју. Најчешће се математички утврди висина воде која се појављује једном у педесет година и насип подигне до тог нивоа. Врло ретко се то изводи узимајући у обзир стогодишњу воду, а много чешће рачунајући краће повратне периоде. С једне стране је то у реду, прво што је њихова изградња врло скупа и што би подизање бедема "небу под облаке" потпуно нарушило комуникацију насеље-река у време ниских водостаја. С друге стране, такво понашање

већ унапред предвиђа да ће се након извесног броја година "брањеног" водостаја појавити вода која ће прелити преко насипа. На страну то што се та вода може појавити и много раније од предвиђеног и више година узастопно. Логично питање: Па зашто онда плаћамо толико високу цену поплава ако то већ знамо?

Најкраћи одговор је да смо немарни и неодговорни.

Ако је закључак да се са поплавом МОРА живети, то не значи да цена морају бити и људски животи, стока, највредније ствари (овде се мисли на класичне поплаве, не и на бујичне). Где су ту превентивне мере, где је процена висине и брзине долазећег таласа воде, где су они који у ванредној ситуацији алармирају угрожене?

У глави ми је све време Обреновац. Недељу дана пре поплаве на свим метео сајтовима се прогнозирају падавине какве нису скоро виђене, у два-три дана колико у два месеца. При томе, пре само двадесетак дана, око Васкрса, било је жестоких киша и земља је потпуно натопљена водом. Два дана пред сирене у Обреновцу, у Ваљеву излиле Колубара и Градац, низводно изливају Рибница и Љиг, опасно прете Пештан и Бељаница са десне, а нарочито Тамнава и Уб са леве потопивши Коцељево и насеља околна. Киша непрекидно пада, а аутоматски лимниграфу Белом Броду на Колубари (45 км од Обреновца) уписује у 5 сати и 20 минута ујутру водостај од 834 цм. То је 3 м више од нивоа ванредне одбране од поплава! И сва се та вода приближава Обреновцу. Очигледно је било да се ово није десило никад за памћења људи. Опет, све је то било мало неке ... Пола сата након сирене у петак ујутру

(после два дана “природних” упозорења) све је било касно. Званично је страдало више од 30 особа.

Бујичне поплаве су много окрутније. Јављају се изненада на мањим водотоцима, трају кратко, али иза себе не остављају баш ништа. Крупањ ће их посебно памтити. Одбрану од ове непогоде је тешко ораганизовати, превентива је уређење слива, антиерозиони радови, постављање преграда у речном кориту, итд. Ако знамо да у Србији доказаних и потенцијалних, мањих и већих бујичних токова има на хиљаде, онда је јасно у каквом смо проблему.

У скорије време у Србији је било озбиљних поплава. Неко ће се сетити 1965. године, затим 1974., па 1981., 1988. Било је густо и 1999., 2005., 2006., 2013. Чини се да све оне нису ни близу ономе што доживесмо у мају 2014. Ко ће се, када и како опоравити остаје отворено. Бојим се за све угрожене, бојим се за све нас који страхујемо, а нарочито се бојим за оне који се овајдише на туђој невољи. Свеједно како.

Толико о поплавама, бар за сад, и онако у даху.

Ех, да. Дипломски рад ми је био у вези Јовановачке реке. Нема никог из мог окружења ко је прошао путем Појате - Крушевац и видевши суво корито (а суво је последњих година од јуна до октобра), да ми није заједљиво поменуо дипломски рад. А ономад, наше колеге и студенти на путу за Блажево рикверцираше се из Појата ка Београду јер је због изливања Јовановачке реке прекинута најважнија комуникација из Великог ка Западном Поморављу. О штети да не причам, бар су сви живи.

Пише: *Иван Зељковић*

У моје време то није било тако! рећи ће родитељи својој деци. Свакако да децу ваља учити правим вредностима али и поштовати специфичност сваке генерације. У моје време вежбе из картографије смо радили ручно, а ГИС је тек био у фази увођења у академски програм. Дипломски радови су писани писаћом машином, а ја сад сав материјал за мој дипломски имам на свом колону (“лаптопу”). Широка примена web-а (интернета) је кренула када сам ја завршавао средњу школу 1993., Facebook 2004. године, када сам већ две године водио квиз Миллионер, а Youtube је настао 2005., оне године када сам се оженио. А ја сад имам 39 година! ... И наравно да сам деци купио iPad, и наравно да су почели да играју игрице и гледају Youtube.

Увек је тешко прескочити тај јаз и објаснити претходним генерацијама зашто нешто НОВО ваља. Рецимо, “проклетство” ове генерације су друштвене мреже. Недавно сам гледао једну емисију у којој је тема била “ДА ЛИ ТРЕБА КОРИСТИТИ ДРУШТВЕНЕ МРЕЖЕ” и да ли је то потребно. Са моје тачке гледишта основно питање је требало да буде: “Како ефикасније и боље користити мреже и како старије генерације убедити у снагу истих”! Тешко. Исто као и мене и млађе генерације убедити да су радио аматери (претеча свих друштвених мрежа, “twitter” старе генерације) и даље потребни и снажни. Искрено, и сам сам веровао (чак у ових неколико дана ми је падало на памет) да друштвене мреже владају, време старих начина комуникације је завршено. Веома сам

активан на друштвеним мрежама: на Facebook-у (максималних) 5000 а на twitter-у преко 24.000 пратилаца. Често ми у најближем окружењу замерају што “стално буљим у екран”, али сам од оних што бране ту врсту интеракције, јер сам заправо схватио (поготово сада када сам 5000 km далеко) њен значај.

АЛИ... Страшне ствари су морале да се десе, и у поплави која је задесила Србију, нове генерације су спознале снагу “старих друштвених мрежа”, а старе генерације снагу “нових друштвених мрежа”. Заједно, направили смо чудо.

Тешко је када си далеко и немоћан да помогнеш својима. Управо тако сам се осећао истог треутка када је почело изливање “ситуације” у Србији. Седео сам и ковао планове како да дођем, али није било ни трунке шансе, јер сам у процедури регулације статуса у Уједињеним Арапским Емиратима. Елем, праву драматичку ситуацију осетио сам јутро пред прво заседање кризног стаба. Оно што сам схватио је да је потребна мобилизација на свим пољима. Како сам једино могао да се “дам” преко инетрнета, то сам и урадио. Све време, неких 48 и више сати сам био на ивици суза, а понекад и са оне стране. Како човек да се не потресе кад чује толико и таквих информација, а оне су кренуле да стижу у невероватним количинама. Људи који ме прате на друштвеним мрежама су одмах то приметили и почели да “share” (односно, како се то популарно каже шерују или деле) те информације даље. За неколико сати заједно (и само заједно) имали смо нови медиј - нови канал комуникације... Информације су се размењивале из минута у минут, а некада из секунда у секунд... толико сам био узбуђен да сам у та два дана и ноћи спавао тек

МРЕЖЕ У ВРЕМЕ ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА

неколико сати, а због временске разлике са Србијом, неки су мислили да нисам спавао уопште. Невероватно је како су текле инофрмације...

Много, али баш много људи је почело да дели статусе. Када у "нормалним" условима окачим неку слику, то ЛАЈКУЈЕ око 50-150 људи... а ПОДЕЛИ 1-5... а сад је било ЛАЈКОВА између 200 и 500, а једну слику коју сам проследио шеровало је 3770 људи!!!! (... е сад рачунајте да свако има макар 100 пријатеља... дакле ту слику је видело 377.000 људи.

Баш ми некако лепо око срца.

Али је један од климакса био тај што су ме та два дана људи из Србије звали и питали где да иду да помогну, бране насипе, носе помоћ..., а што је још веће лудило, ја сам их упућивао где да то ураде. Моју мајку сам одвраћао да не сме да се носи гибанцу (коју прави најбоље на свету), ал се снашла да помогне на други начин. Мој другар је кренуо из Ниша са 20 људи и каже: "Ми смо кренули, а ти само јави где да идемо. Отишли су у Обреновац и спасили 37 људи!!! У једном тренутку схватим да ми је потребан телефонски контакт (да би могао да проверим тачност информација) и замолим да ми се јави неко ко може да шаље СМС и телефонира. Нисам бројао, али бих рекао да се јавило више од 50 људи... "Ту сам, кажи шта треба!"

Све у свему, завршило се са другим заседањем кризног штаба, када је било јасно да нису више угрожене хиљаде људских живота. А онда сам се захвалио свима који су помогли да се информације шире.... овим писмом:

ДРАГИ СВИ који сте помага-

ли у дељењу информација у претходних 48 и више сати: након заседања кризног штаба, очигледно је да не постоје више акутни проблеми, нити потреба да се муњевито преносе информације. Све улази у колико-толико нормалне токове. Страшно је било у Обреновцу, а спречно да буде у Шапцу и Сремској Митровици. Многа места су уништена и жао ми је да видим такву нашу лепу Србију. Много ми је драго да смо заједно успели да урадимо нешто. А верујте да јесмо, јер сам био у директном контакту са координаторима и спасиоцима на терену, са радио аматерима, грађанима спремним да помогну, медијима, па чак и у директној вези са пилотима хеликоптера у Обреновцу, којима су такође значиле информације са друштвених мрежа. Тренутно нема потребе за акутним и муњевитим преносом информација, али ако се укаже, сада знамо да можемо и знамо како ћемо. А биће још инофрмација за дељење данас и наредних дана, па полако...

Још дуго ће се осећати последице ове катастрофе (годинама), а ја сам и пре веровао и причао на сав глас, а доказало се:

ДОБАР СМО НАРОД - НЕ ЗАБОРАВИТЕ ТО!

Можда је било неких афектних објава у тренуцима када су до мене долазиле СТРАВИЧНЕ информације са терена, као и непроверених информација и ја се ИЗВИЊАВАМ. Не желим да кажем ХВАЛА, јер знам да сте спремни да кажете, као и ја: "НЕМА НА ЧЕМУ", јер смо сви то радили за НАШУ ЗЕМЉУ - СРБИЈУ. — **feeling proud in Dubai, United Arab Emirates.**" Ето, једно је сигурно... "буљити у екран" са добрим циљем има смисла. Дајте деци да се играју и прате трендове... не успоравајте их и не кочите. Купите им таблете, телефоне, лаптопове... једноставно, они су та генерација.

ПРОЛОГ - Ја шаљем маил мојим родитељима, који већ владају овим модерним начином комуникације.

Драги моји, морам ово да вам испричам... добро се концентришите, јер је прича лудило...

Добијем поруку од моје другарице, бивше колегинице, Снежане Радојичић, која већ неколико година САМА ОБИЛАЗИ СВЕТ БИЦИКЛОМ. До недавно је била на Хималајима, а сада је заочена снегом у Улан Батору (Монголија). Пише књигу, стално ставља статусе са путовања. Иначе је књижевница и то лепо ради, па ми је увек занимљиво да читам шта пише.

Е сад... С озбиром на то да зна да сам био активан на мрежама за време поплаве... Шаље она мени поруку из МОНГОЛИЈЕ: Скупили неки наши Норвежани помоћ, па им треба превоз робе до Шведске, па ако могу да поделим на facebook, да људи виде.

Дакле, Норвешка тражи превоз до Шведске, преко Монголије и Дубаија да би се роба превезла до Србије. И НАЂУ!!! И јаве јој у Монглију, из Норвешке, она мени јави у Дубаи... и ја се захвалим свим људима што су учествовали у комуникацији широм света...

ЗНАЧЧЧЧИИИИ
ЛУДИЛО...)))

А моји су одговорили на мејл...

Драги наш сине, баш си нам данас освежио дан са твојим инфо. Прво, односно друго... ма та техника је чудо и те друштвене мреже, а и та прича је супер, стварно лудило... а и замисли и можеш да шаљеш одговоре на мејл...

Пише: Снежана Бурђић

Природа је ретко коју државу обдарила разноврсним типовима климата и вегетацијским формацијама, као што то можемо уочити путујући по Чилеу. Простирући се још од тропског појаса до климатски најсуровијих умерених предела јужне хемисфере, на дужини од скоро 4400 km, али и у висинским зонама од обала Тихог океана до Аконкагве, смењују се типичне климаzone екосистемске формације. Ипак, на невеликој површини од само 96 km², у семиаридном пределу Чилеа, на 30°40' ј.г.ш. налази се национални парк и МаВ резерват биосфере Fray Jorge који је по својим еколошким и предеоном одликама апсолутно атипичан и уникатан феномен.

На око 500 km северно од Сантијага, путујући кроз непрегледне пределе маторала, еспињала, полупустиња и пустиња који на западу допиру до самих обала океана, а ка истоку се шире уз падине Обалских Кордиљера, стижемо у предео где се додирују пустиња, полупустиња и густа, вечнозелена шума налик прашуми.

Скоро 1000 km северније од континуираног ареала вечнозелених влажних шума умерених предела Чилеа, присутан је истоветан екосистем. Овај јединствен биогеографски феномен издваја се од окружујећег непрегледног пустињског пространства захваљујући приобалним маглама (тзв. samanchasa). Вео густих облака који се скоро никада не разилази и обавија падине и врхове Обалских Кордиљера тек нешто виших од 600 m, наговештава другачију предеону слику од оне у којој доминира оскудна сукулентна вегетација.

На простор националног парка улазите прашња-

вим друмом који води кроз полупустињу, док вам је поглед нетремице усмерен ка западу и узвишењима која се једва назире од густих облака. Само пола сата вожње вас дели до потпуно другачијег предела, где је вегетација шумска, густа и тешко проходна, где су стабла обрасла маховинама и епифитама, где хладан и влажан ветар непрестано хучи, а поглед вам тешко може допрети до непрегледног океана који је, иако одмах са друге стране брда, сакривен захваљујући густој магли.

Том јединственом комплексу прилазите са заветрене стране у којем доминира полупустињска вегетација ниског раста. Њен опстанак зависи од оскудних падавина које годишње у просеку не прелазе вредности од 140 mm. Захваљујући њима, у летњем периоду, јарким бојама издашно цветају сукуленте биљке попут канделабро (*Browningia candellaris*), копиапоа (*Copiapoa sp.*) и копао кактуса (*Copaо coquimbensis*). Копао кактус је познат по сочним и за људе јестивим плодовима чији насукус највише подсећа на киви.

Ипак, права изненађења за посетиоце тек предстоје. Како се приближавате брдима, ветар постаје јачи, магла све присутнија, а изглед вегетације се драстично мења. Када кружном стазом зађете у још гушће слојеве магле, из ње израстају висока и густо распоређена стабла обавијена вишеслојном маховином и пузавицама. Магла каманчака је заслужна за то да се у шуми националног парка Fray Jorge годишње ослободи додатни водени талог и од 500 до 850 mm. Вегетацијски склоп реликтне шуме чине и угрожене врсте попут оливиља (*Aextoxicon punctatum*), канела (*Drymus winteri*) и болда (*Peumus boldus*).

Уникатне станишне

услове овог екосистема користе и бројне врсте гмизаваца, птица и сисара. Ако вас срећна послужи, дуж пута можете угледати гванака (*Lama guanicoe*) или колпео лисицу (*Lycalopex culpaeus*), а пажљиви познаваоци чак могу уочити трагове моћног предатора пуме (*Puma concolor*). У ланцу исхране места има и за чилеанског тинамуа (*Nothoprocta peridicaria*), Магеланову сову ушару (*Bubo magellanicus*) или сову кукувију (*Tyto alba*), црногрудог орла мишара (*Geranoaetus melanoleucus*) и многе друге врсте.

Можемо само замислити изненађење које је доживео франчевачки калуђер Хорхе (Fray Jorge) када је у другој половини 17. века угледао овај биогеографски бисер! Иако данас заштићени комплекс носи име овог мисионара, он је заслужан и за почетак сурове и неповратне експлоатације прастарог комплекса шума. Записано је да су прва стабла посечена како би био подигнут торањ са звоником на цркви Св. Фране у Ла Серени, другом по старости колонијалном насељу на територији Чилеа. И четири века касније, конструкција од дрвета изниклог из магле, одолева времену и људима.

Од тада до 1941. године, када је простор заштићен као национални парк, неконтролисано коришћење шума било је узрок њиховог убрзаног нестајања. Стабла су вековима сечена и од тоталног уништења их је сачувало само негостољубиво окружење, немир-

И ШУМА ИЗНИКЛА ИЗ МАГЛЕ

ни океан са запада и тешко проходна пустиња са истока. Научници сматрају да је данас на овом простору преостало само 4% од некадашњих шума. Ипак, можда су баш стабла дуж којих вас води уска стаза, она чија се старост процењује на преко 200 година.

Данас, за разлику од предака, људи воде бригу о шуми коју је открио монах Хорхе. На ширем простору који је заштићен као Резерват биосфере још од 1977. године, живи приближно 750 становника који се баве контролисаном пољопривредном производњом. Од сталних становника, вишеструко су бројнији туристи којима јена располагању водичка служба, мрежа марки-

раних пешачких стаза, едукативни центар са изложбеним поставкама и др. Сем туризма, локалном становништву живот су олакшала и само наизглед једноставна инжењерско-технолошка достигнућа. Наиме, на овој територији је и активност хватања магле сврсисходна! На микролокацијама са повољним ваздушним струјањима које се налазе на ободу заштићеног простора, постављају се једноставне полипропиленске мреже које „заустављају“ маглу. Ти својеврсни колектори у контакту са загрејаном подлогом убрзавају кондензацију и подстичу формирање тако ретких капљица воде. Магла подједнако обезбеђује основни ресурс за опстанак и реликтној

шуми и ретким становницима.

Иако све осетљивији, екосистем шуме израсле из магле још увек одолева вишевековним утицајима људи, али и захукталим ђудима климе 21. века. Дужност нам је да му поред безграничног дивљења и не отежавамо борбу за опстанак!

ГЕОГРАФИ ЗА ЧИСТИЈЕ БЛАЖЕВО

У наставно-научној бази подно Копаоника, двадесетак студената и професора Географског факултета у Београду, организовало је акцију уклањања дивљих депонија. Јубиларни, 120. рођендан Географски факултет у Београду ове године обележава низом пригодних активности. Након централне прославе у Ректорату, крајем године најављен је велики научни скуп, а прошле недеље у њиховој наставно-научној бази подно Копаоника, двадесетак студената и професора, организовало је акцију уклањања дивљих депонија.

којем наши студенти имају да виде много тога што им је за школовање потребно. Они су са разних смерова Географског факултета и нормално је да њихово интересовање и за становништво, и за природу ту може, на неки начин, да се задовољи", каже професор др Велимир Јовановић, редовни професор Географског факултета у Београду и руководилац наставно-научне базе. У част јубилеја, факултет је у Брусу организовао презентацију, а у Блажеву, у склопу теренске наставе, акцију уклањања дивљих депонија. "Остварен је неки циљ, да

не средине и екологију, тако да могу и они да се укључе, а можемо и неке заједничке акције да спроведемо", каже студент Милош Величковић. Марко Брадић каже да мештана им јако мало, као и омладине, али су сви задовољни. У педесетак кућа у Блажеву становништво је махом старачко. Мештани су акцију поздравили, али јој се нису одазвали.

"Свака помоћ која се овде у било којој мери пружа је корисна. Сви су задовољни и то је допринос за овај крај из кога људи одлазе", каже Дојчин Новаковић заменик председника Месне заједнице Блажево.

Иницијативу студената и професора Географског факултета, бруска општина подржала је ангажовањем механизације.

"Надам се да ћемо људима са овог терена показати да поведу мало више бриге о својој средини. Ми називамо ово чистим крајем Србије, али видимо да резултати ове акције показују да нисмо баш најуреднији", каже Саша Миљковић, помоћник председника Скупштинне општине Брус.

Иван Самарџић, сарадник на Географском факултету каже да се нада да је ово добар пример и почетак. "Ипак, прави проблем ће се решити када и овде буду имали контејнере и начина да одложе свој отпад, а не да главно место за то буде овај поток", додаје он. А за то је, уз јачање свести о значају заштите животне средине код мештана Блажева, потребна и конкретна помоћ надлежних из Бруса.

Из године у годину у селу Блажеву на источним падинама Копаоника, деце је све мање. Школу грађену за 700 ђака данас похађа њих двадесетак и троје предшколаца. Бруска општина одлучила је да зграду вртића уступи Географском факултету који је већ две године користи за наставно-научну базу. "Копаоник је подручје на

се подигне та свест о животној средини која је и у градовима доста ниска, а камоли у овако малим местима", каже Тијана Лежајић. "Мени се ово много свиђа и мислим да бисмо требали овакве неке акције много чешће да радимо. И то не само ми. Много факултета Београдског универзитета има наше смерове, заштиту живот-

Политика, 14.10.2013.

Пише: Никола Игравев

У периоду 11 - 18. јула 2013. године, на планини Богићевици (Црна Гора), у организацији удружења „Geo-Eco Montenegro“ одржан је XI Гео-еколошки камп „Проклетије 2013“. Преко 40 учесника кампа, истакнутих студената географије из Никшића, Београда и Пала, окупљено је са циљем бољег упознавања геоморфолошких и геоеколошких вредности овог дела Проклетија, који највећим делом припада и истоименом националном парку. Учесници кампа били су смештени у планинарском дому и бунгаловима у Бабином пољу, у долини истоимене реке

(Бабинопољске), подно врха Старац (2426 м) Свакодневни обиласци неких од највиших врхова Проклетија, ледничких долина и глацијалних језера, употпуњени су вечерњим предавањима проф. др. Предрага Ђуровића (Географски факултет у Београду), гостујућег професора Емила Гачева (Географски факултет у Благоевграду), као и других предавача и учесника из Бугарске, Црне Горе и Републике Српске.

Вишечасовне пешачке туре кроз долине Вусањског и Ропојанског ледника, живописну долину Гребаје, врхове Крш Богићевица, Старац, Тронећа и многе

ГЕОМОРФОЛОШКА ШКОЛА

друге природне атракције високопланинским рељефом и климом, студенти су пратили са одушевљењем. Умор од целодневних активности заборављан је у вечерњим часовима када се уз песму и логорску ватру, у правом камперском духу, дружило до ситних сати. Седмодневни камп завршен је на обострано задовољство учесника и организатора, у нади да ће се традиција наставити и наредне године.

Стога, топла препорука од учесника кампа и аутора ових редова... Јер „...географија се учи ногама...“ (Ј. Цвијић).

Студенти треће године смера Географије по плану и програму активности имају теренску наставу коју реализује Катедра за друштвену географију. Циљ ове теренске наставе је упознавање студената са физичко – географским, друштвено – економским и антропогеним карактеристикама Старопланинског краја. Овом приликом желимо да вам пренесемо искуства са теренске наставе одржане у школској 2012/2013. години. Теренску

наставу су водили др Марија Мартиновић и мр Микица Сибиновић.

Кренули смо из Београда, са Студентског трга путем који је водио према Књажевцу, где смо провели прву ноћ. Возили смо се ауто-путем Београд – Ниш до Параћина, где смо путовање наставили магистралним путем према Зајечару, преко превоја Честобродица. Прва дестинација на којој смо се зауставили је сеоско насеље Криви Вир које се налази на јужним обронцима Кучајских планина. Село је познато по изворишту Црног Тимока. Такође, ово село је познато и по томе што је у њему 1883. године отпочела Тимочка буна. Село Криви Вир представља типично збијено село тимочког типа, тако да су студенти могли и на терену уочити физиономске карактеристике овог типа села.

Након тога, наставили смо пут према Зајечару, где смо разгледали град на саставу Белог и Црног Тимока. Студентима су се највише свиделе зграде Народног музеја и позоришта, као и уређена Попова плажа на Црном Тимоку.

Из Зајечара смо се упутили долином Белог Тимока према Књажевцу, "граду рокенрола". Успут смо обишли књажевачко село Равна, познато по истоименом археолошком и етно – парку. Ту смо се упозна-

ли са архитектуром, обичајима и традицијом са краја XIX и почетка XX века, као и са споменицима пронађеним на касноантичком локалитету Timasum minus. У Књажевцу смо посетили Дом културе, где смо имали пригодно предавање о самом дому, библиотеци, развоју културе и уметности у Књажевцу и неким занимљивостима о самом граду. Слободно време смо искористили за разгледање града, а највише су нас одушевљивили системи изградње грађевина изнад реке, који подсећају на венецијански стил.

Други дан је био предвиђен за обилазак старопланинских села и Бабиног зуба. Из Књажевца смо се упутили долином Трговишког Тимока до села Доња Каменица. Село се налази на обронцима Старе планине и у њему живи 200 становника, те га као и већину села овог

простора одликује изразита депопулација. Ипак, најпознатије је по Богородичиној цркви у центру села из прве половине XIV века, са веома занимљивом архитектуром. Наша следећа дестинација је била Габровница, село разбијеног типа, у долини Габровничке реке, познато по једином руднику уранијума на простору Србије који је био активан 60-их година прошлог века. Село је готово пусто, са два стална становника. Дочекао нас је мештанин и испричао о самом селу и руднику, а студенти су могли да виде и унутрашњост месне канцеларије и аутентичност која је остала још из 70-их година када је активно радила.

Након посете Габровници, пут је преко Калне, водио је до Бабиног зуба где нас је дочекао снег. Аутобус нас је оставио испред хотела „Бабин Зуб“, одакле смо прво обишли новоизграђену гондолу за потребе развоја ски туризма на Старој планини. Потом је уследило освајање Бабиног Зуба (1785 m). Иако неприпремљени за успон по снегу, у летњој гардероби врх је освојен. Успут су студенти обишли и неколико извора веома хладне воде, као и новоизграђени хотел „Falkensteiner“, чија је улога да још већим интензитетом покрене развој туризма на Старој планини.

Након у потпуности испуњеног дана, упутили смо се према етно комплексу „Срна“ које се налази на пола пута од Калне према Бабином Зубу. Ту су студенти провели вече уз домаће специјалитете.

Трећег, уједно и последњег дана теренске наставе, упутили смо се према Пироту. Уз кривудасти део пута Књажевац – Пирот, налази се омиљено стајалиште путника – бигрени водопад „Бигар“, на Стањинској реци. Ипак, многи са тог

НА ТЕРЕНСКОЈ НАСТАВИ

излетишта одлазе не видевши каскадна кречњачка језерца на речици изнад великог водопада. Мала кречњачка језерца необичне плаво-зелене боје воде, сакривена су у густом растињу неколико стотина метара изнад овог водопада. Њихове природне лепоте познате су, углавном, само локалном становништву. Извор потока налази се узводно од кречњачких базенчића

преко палих грана, стабала и лишћа таложи се кречњак стварајући бране.

После краће паузе упутили смо се ка Нишу, прво долином реке Темштице до њеног ушћа у Нишаву, а затим и долином Нишаве. Након пролазка кроз Сићевачку клисуру, следећа дестинација била је Јелашничка клисура, која се налази на 15-ак km од Ниша. Прогла-

могли смо да уочимо велики прозорац, водопад Рипалку итд. Клисура је позната и по томе што у њој живи преко 65 ендемских биљака међу којима и веома ретке као што су *Ramonda Serbica* и *Ramonda Nathaliae*.

Последња дестинација на путу ка Београду био је Ниш, где смо имали прилику да се упознамо са туристичким вредностима града. Највећи утисак оставила је Нишка тврђава, која представља споменик културе. Позната је као једно од најзначајнијих и добро очуваних споменика ове врсте на Балкану. Саграђена је на остацима античког, византијског и средњовековног утврђења. Након посете Ниша, у вечерњим часовима упутили смо се ка Београду.

Ова теренска настава надмашила је сва наша очекивања и остаће нам у прелепом сећању. Као најбољи доказ за то је чињеница да су студенти изразили жељу да поново посете овај крај, и да у наставку свог школовања проучавају процес депопулације у овом делу Србије, као и могућности ревитализације овог краја. Снажан утисак је оставило и освајање Бабиног зуба и надамо се да ћемо имати прилику да идућег пута освојимо и Миџор. Општа оцена студената је да су се професори Марија Мартиновић и Микица Сибиновић показали као одлични водичи и познаваоци овог дела Србија.

Студенти географије – генерација 2010

и у народу је познат као "лудо врело". Из његове хладне и минералима засићене воде

шена је специјалним резерватом природе због необичних биљних врста и природних лепота. У овом резервату

СЕКЦИЈЕ ГЕОГРАФСКОГ ФАКУЛТЕТА

Шаховска секција

Шаховска секција на Географском факултету основана је како би се студенти упознали са овом древном игром. Од давнина позната је као «игра краљева» на којој су владари вежбали стратегију и предвиђали наредне потезе противника.

Секција располаже са 5 гарнитура и књигама за почетнике како би се упознали са

уредности,

- стимулисање радозналости, креативности, оригиналности и спремности на сарадњу уз уважавање туђег мишљења и начела лепог понашања,

- да се код студената изгради култура рада, да се рад обавља у одређено време у предвиђеном радном простору, као и да се развија свесна потреба да се започети посао заврши до краја

основним правилима и научили основне делове игре, као што је отварање...

Планира се да у наредном периоду дође до међусобног повезивања са секцијама Биолошког и Математичког факултета, што ће повећати динамичност и популаризацију шаха.

Циљеви секције су:

- да студенти овладају основним и напредним законитостима и принципима шаховске игре

- формирања радних способности, свесности, истрајности, упорности,

- израђивање логичког схватања шаховске игре као основе за логичко мишљење

- јачање толеранције на фрустрацију као битног фактора емоционалне интелигенције

- оспособљавање студената да самостално доносе одлуку кроз играње шаха.

Планинарска секција

Планинарска секција Географског факултета организује излете студената на планинске врхове Србије и обухвата обуку студената у знањима и способностима који су потребне планинарима.

Излети се организују пре свега ради дружења и забаве студената и упознавања са природним лепотама Србије. На излетима студенти имају могућност да све оно што уче на факултету провере и у природи.

Планинарска секција ради у склопу Планинарског клуба "Победа", који броји преко 2000 чланова и највећи број акција, излета и похода у Србији. Основне активности клуба су: излети, планинарење, оријентиринг, алпинизам и надасве дружење са људима разних професија, националности, које све повезује хуманост и љубав према природи.

Циљеви секције су:

- да навикава студенте на активан боравак у природи, поштовање природних лепота и културних знаменитости;

- кроз планинарску активност развија скромност, самосталност, другарство и дисциплину, узајамност и међусобно поштовање;

- одржава и развија добре планинарске обичаје и навике;

- извршава и друге активности које су везане за здраво коришћење слободног времена у природи;

- развија изворне и техничке планинарске дисциплине и оријентиринг;

- подстиче развој спортских такмичења у планинарским дисциплинама и оријентирингу;

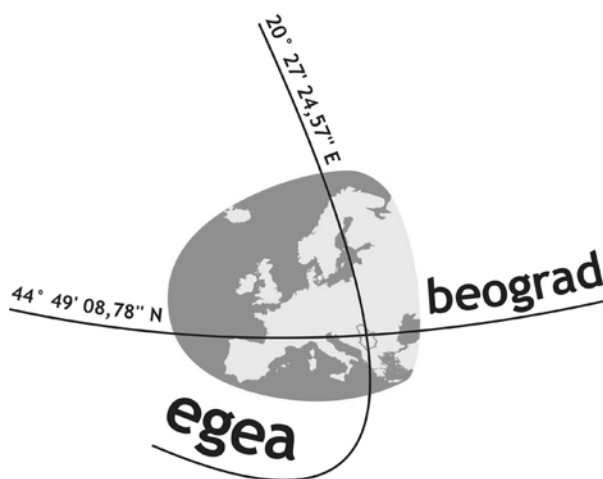
ЕВРОПСКА ГЕОГРАФСКА АСОЦИЈАЦИЈА

Европска географска асоцијација за студенте и младе географе (скраћено EGEA) је међународна студентска географска организација која окупља географе са различитих паралела и меридијана европског континента. Примарна сврха ове организације јесте размена знања и информација између чланова и чланица али и визуелно упознавање различитих географских предела Европе, које се реализује кроз различите активности. На идеју о стварању оваквог вида студентског удруживања дошло се још давне 1987. године у кругу студената универзитета у Варшави, Барселони и Утрехту. Са речи се прешло на дела већ идуће године (1988.), када је и званично заживела идеја о европској географској асоцијацији. EGEA је регистрована у Утрехту, Холандија, где се и данас налази седиште асоцијације. Од тада па до данас ова породица је изродила 94 ентитета у више од 30 држава Европе.

Европска географска асоцијација за студенте и младе географе – ентитет Београд (EGEA Београд), као плод EGEA дрвета, је изникла 2000. године. Први контакти са EGEA-ом су остварени кроз Географско Истраживачко Друштво (ГИД). EGEA Београд даље наставља да се развија као неформална група студената све до 2004. године када иста бива регистрована у Агенцији за привредне регистре, као удужење, односно невладина организација непрофитног карактера. Као део невладиног сектора EGEA Београд има својеврсну аутономију на факултету, међутим, Статутом је везана за исти, јер чланови наше организације могу да буду само студенти Географског факулте-

та, Универзитета у Београду.

EGEA Европа је била слободна да изврши регионализацију континента, па се у тој диференцијацији EGEA Београд нашла у Еуромед региону (све европске државе које излазе на Средоземно море, посредно и непосредно, уз Македонију и Србију као континенталне представнике). Поред Еуромед региона постоји још и Западни, Источни и Северно-балтички регион. Ова организација се бави

организовањем и учествовањем у различитим активностима, а EGEA Београд, као један од најактивнијих ентитета, никада није заостајала у истом. Најбитнији догађај је годишњи конгрес, који се одржава сваке године у септембру. На њему се, поред науке и забаве, доносе многе битне одлуке везане за нашу организацију на европском нивоу. Такође, сваки од региона је дужан да у току једне EGEA године (од септембра до септембра односно од минулог до идућег годишњег конгреса) организује и регионални конгрес. EGEA Београд је четири пута имала ту част да буде организатор овог великог догађаја, па је тако регионални Еуромед конгрес организо-

ван у Петници (2001.), у Кладову (2005.), на Гочу (2009.) и на Тари (2012.). Такође смо поносни на учешће у великом броју размена, као другог вида EGEA активности, у којима учествује одређени број студената из оба ентитета који реализују размену, и где се у неколико дана дружења, забаве и путовања, размењују различита географска искуства, знања, али и пракса. Неки од ентитета са којима је EGEA Београд остварила успешну размену су Москва, Виљнус, Варшава, Темишвар, Сегедин, Братислава, Загреб, Љубљана...

Постоји мноштво интернационалних догађаја који се организују на нивоу EGEA Европа али напомињемо једну од најзначајнијих, а то је Балканијада (Конгрес за ентитете на територији бивше Југославије), где је и сама EGEA Београд узела учешће у организацији 2011. године у Овчар Бањи. Поред интернационалних активности и догађаја организован је и велики број националних и локалних догађаја од мотивационих викенда, преко семинара, излета, предавања, а као најбитнији национални догађај издвајамо Фестивал науке, на коме EGEA Београд узима учешће од 2012. године и где је за две године учешћа стекла добру репутацију у улози репрезента географске науке.

За пријатељство без граница – EGEA Београд

МИ О НАМА НА САЈМУ ОБРАЗОВАЊА

Пише: Даница Шантић

Сајмови образовања представљају идеалну прилику да се помогне будућим студентима при избору образовања и будућих каријера. Стога је веома важно да Географски факултет као високошколска институција на оваким и сличним манифестацијама представи своје научне и наставне програме, смерове, активности, издавачку делатност. Инспирисани том чињеницом основана је група чији је основни циљ да се средњошколци упознају са географијом из правог угла.

А све је почело једном, наизглед, обичном поруком: "Имамо групу за промоцију Географског факултета на фб, ставио сам те да будеш администратор". Моја прва реакција је била: "А шта је то администратор и шта он конкретно треба да ради?". Уследио је одговор: "Ма ништа". И тако оформисмо групу на важној и веома популарној друштвеној мрежи, чији су координатори, гле случајности, три Александра, Марија и Даница (или што би неко рекао – група младих асистената и доцената). Не смемо да заборавимо Ралета, идејног творца нашег пропагандног материјала по коме смо увек били препознатљиви и лако уочљиви, као ни Тијану и Ивану из Студентског парламента. Из дана у дан се група повећавала, администратори су примали захтеве за учлањење, пријављивали су се и запослени, затим и некадашњи студенти, а богами смо у групу примили и декана лично. Са тачно 100 чланова групе, почела је и наша активност. За оне који су се први пут нашли у организацији било је неопходно савладати чудне термине попут лифлета, букмаркера, банера... Затим је требало осмислити целокупан наступ на сајмовима, који је подразумевао изглед штанда, мајици,

качекета, компаса, наградне игре. Уз тимски рад и договор све је било много лакше. Први сајам где смо се појавили био је Сајам образовања у Чачку. Студенти прве године су сјајно одрадили посао. Уследио је нови, испоставиће се, и највећи изазов – "EDU fair" или како смо га ми једноставно звали Crown Plaza по месту где се одржавао. Уследило је и највеће изненађење: за промоцију факултета на овом сајму се пријавило бар 2 пута више студената од потребног. Били смо врло поносни на наше студенте и на њихову жељу, вољу и спремност да представе факултет. Утисци са "EDU fair"-а су били позитивни: штанд је изгледао лепо, студенти су се потрудили да пруже неопходне информације о факултету и да заинтересују будуће бруцоше. Попуњавали су се анкетни листићи за учешће у наградној игри, неке средњошколце смо и на лицу места обрадовали мајицама, калекетима и компасима. Испоставило се да је представљање Географског факултета био пун погодак. Након тога је уследио сајам образовања у Железнику, а затим и у Ћуприји одакле је стигао и коментар: "Најпунји штанд на сајму. Студенти су постали мајстори за промоцију". Последња, али не и најмање важна активност је био фестивал Supernatural на Ади Хуји, на којем смо били најбројнији и најорганизованији. Као круна свега на Дан планете Земље, 22. 4. 2014. године уследило је извлачење главних награда свих учесника који су попунили анкетне листиће на претходним сајмовима. А награде: бесплатна теренска настава са студентима Географског факултета и бесплатна припремна настава за упис на факултет.

Сајмови су прошли, а ефекте ћемо ускоро видети.

Наша група је смислила и свој назив: "Форма суштини" (а можда лепше звучи "Суштина форми"?). Бићемо још бољи следеће године. Пратите нашу активност на фб у оквиру Групе за промоцију Географског факултета, која окупља заинтересоване студенте и наставнике са Географског факултета за активно учешће у промоцији факултетских програма и активности.

Шта пријатељи
мисле да ја радим?

Шта ја мислим да радим?

Шта ја радим?

Универзитет у Београду

**ГЕОГРАФСКИ
ФАКУЛТЕТ**

Студентски трг 3/3
Тел: 011/2183-537
011/2637-421

e-mail: dekanat@gef.bg.ac.rs
www.gef.bg.ac.rs

ГЕОГРАФИЈА

Права страна света

www.gef.bg.ac.rs

ПУСТИЊА ГОБИ

Пише: Снежана Радојичић

Средином априла ове године прешла сам бициклом пустињу Гоби, возећи од Заум Уда, пограничног места уз кинеску границу, до монголске престонице Улан Батора, у дужини од 765 километара. (Претходно сам возила од самог јужног обода пустиње у области Унутрашња Монголија у Кини, што је још око 200 километара). У овом и наредном тексту преносим моје дневничке белешке, срећене и приређене за блог, о десетодневном котрљању кроз најсевернију и најхладнију пустињу на свету. Током тих десет дана доживела сам температурне распоне од плус тридесет до минус десет, смрзла се као никада до сада, имала неке необичне сусрете и наишла се у чудним ситуацијама, померајући опет границе својих страхова као и издржљивости. Након свега, могу да кажем да је уз туру на Хималајима, прелазак Гобија био најтежи и уједно најлуђи подухват током мог скоро трогодишњег путовања.

...Напољу је полумагла, сунце се не види, и одмах је осетно хладније. То ме радује јер ћу пити мање воде, а и биће лакше возити у хладовини. Но чим кренем, откривам колико заправо не знам ништа о пустињи – ветар који ми се чинио незнатним док сам стајала, одједанпут постаје јак, а свеже јутро се претвара у веома хладан дан па морам да обучем дебље рукавице, другу капу и топлију јакну. И даље је узбрдо, што сада и није лоше ради загревања. Немам двоглед иако сви водичи препоручују да се понесе у пустињу. Кад хоћу да јасније сагледам нешто у даљини, користим зум на фотоапарату. Тако сам и синоћ, са моста под којим ћу потом спавати, на неколико километара одатле уочила једну малу оазу – невелико језеро и десетину герова око њега. Зато се сада

не зачудих када ми одозго, с врха пута, у сусрет наиђе група Монгола. Чине се као безбрижни пролазници који су, ето, кренули мало да се прошетају. Помислих како би то била чудна слика усред нигдине, када не бих знала да су им куће ту у близини, само неприметне с овог дела пута. У групи примећујем и неколико жена. Две између себе носе велику канту од можда тридесет литара нечега, воде или горива. Упитах се зашто увек, према ономе што већ готово три године виђам, жене раде тешке физичке послове док мушкарци седе беспослени или, као сада, корачају поред њих са рукама у џеповима. Јаве ми се сви љубазно, а ја им махнем. Приметила сам још у Заум Уду, а и ова група ми то потврђује, да су Монголи један од многих азијских народа који физичким изгледом руши моје стереотипе о 'малим жутим'. Нису ни ниски ни ситни, а ни много жути. Напротив – већином су високи и крупни, чак често и гојазни, а тен им је као да су мало више препланули (мада сам у вези с потоњим можда изгубила прави осећај будући да сам доста дуго у Азији).

Најзад стижем до врха и очекује ме дуг спуст. Летим. Мој GPS показује да сам на стотом километру од почетка вожње кроз Гоби, а то потврђује и знак крај пута – Кинези су на сваком километру поставили знакове са уписаним километражама из оба смера. Стајем да се фотографишем крај бројке 100 са једне и 565 са друге стране, али ми смета једна цистерна. Помислих какав треба бити баксуз или срећник да се усред пустиње, баш на месту где желим да нема ничега, нађе цистерна са водом, али не пијаћом већ техничком, којом се полива тек завршено земљано проширење крај пута. Колеbam се да ли да је упркос

томе наточим, па да је касније пречистим помоћу пречишћивача, али одустанем. Имам довољно за још два и по дана, колико ми у најгорем случају треба до најближе цивилизације где ћу обновити залихе. Ипак, под психолошким приситком страха да ћу остати жедна, смишљам правило да на узбрдицама смем да попијем по један гутљај на сваком километру, а на равном и на низбрдицама на сваком трећем или четвртом. То бројање ми уједно помаже и против досаде, која ме данас још јаче притиска. Осећај се појачава како време одмиче и како све дубље залазим у пустињу. Док сам јуче још и видела понеко стадо и ту и тамо герове, сада нема нигде ничега. Сама сам, вероватно једино људско биће километрима или можда и десетинама километара укрут. Нема чак ни возила. Осећам благу бојазан. Није то страх од нечега конкретног, од помисли на неку непријатну ситуацију или опасност, већ пре неодређени осећај изгубљености у нечему толико великом да се чини бескрајним. Неминовно се присећам Хималаја, као потпуног контраста овоме у чему се сада налазим. И тамо сам била сама, али осећај се чинио потпуно другачијим у окружењу свих оних врхова, кањона, шума и голети, те најразличитијих геоморфолошких облика. Тамо је све било препуњено, наборано, згуснуто, док се овде сваки облик губи, утапа се у бескрајно пространство, постајући занемарљиво мали не због својих стварних размера, већ због величине те полупустиње, до чијих крајева се једва допире и мишљу, а погледом тек када се нађе на неком од њених обода. Већ сатима нема никаквог наговештаја цивилизације – не пролазе камиони ни возила, не видим ниједно стадо, не опајам измет домаћих животиња око пута. На два-три места приметим скеле-

те, па стајем и фотографишем. Припремајући се за Гоби, читала сам путописе многих путника, и међу њима сам нашла и причу о двојици младих Американаца који су пре неколико година кренули бициклима као и ја, из Заум Уда. Пут још није постојао, па су доста лутали, а једног дана су угледали костур краве за који су помислили да је људски. Препавши се на смрт, панично су почели да беже, а када су се мало прибрали, одлучили су да прекину путовање. Устопирали су први шип који је хтео да их прими и одвезли се у Улан Батор. Смешно ми је како су огромна кравља ребра могли да замене за људска, али и разумљиво, јер замишљајм какав би на мене утисак оставио скелет да нема овог пута. Тај знак цивилизације, макар био овако пуст, једино је психолошко упориште за превазилажење страха од преголемих пустиње и изгубљености у њој. Када пред крај дана, након ко зна ког по реду напорног успона, најзад угледам један тер на неколико километара удаљености од пута, одахнем с олакшањем. Одмах испитам да ли бих могла да се сместим крај подвожњака, у дну насипа, али ветар дува баш са те стране па невољно продужим путем, помно осматрајући околину. Пустиња Гоби настањена је многим дивљим животињама и зато настојим да спавам у близини људи. Почетак пролећа је најризичније време за звери, јер након дуге зиме и исцпљености од ње, много теже долазе до хране, па не презају ни да нападну стада прилазећи сасвим близу људским насеобинама. Због тога је и кампер тада највише изложен. А између могућности да будем нападнута на спавању усред ничега или пак у близини номадског гера, ово друго ми се чини изгледнијим за преживљавање....

Наставаковог, и остале текстове Снежане Радојичић можете наћи на сајту: www.snezanaradojicic.com

ГЕОГРАФИЈА КУЛТУРА И ЦИВИЛИЗАЦИЈА

ДР МИРКО ГРЧИЋ

Пише: Даница

Географи постоје за то да би описивали и објашњавали свет” наводи у предговору своје књиге проф. др Мирко Грчић, а описивање и објашњавање света култура и цивилизација представља бесконачан и племенит задатак. Професор свестан тежине задатка, а са жељом да упозна пре свега своје колеге - географе, а потом и друге специјалисте из области етнологије, историје, туризмологије, археологије, али и све заинтересоване за географску тематику, на 994 стране шета међу рушевинама ишчезлих цивилизација, али даје и једну веома озбиљну и опширну научну опсервацију о величанственом успону људског духа, али и пролазности тековина људског рада и стваралаштва.

У првом делу књиге су представљене традиције и разматрани методолошки проблеми “цивилизациологије”. Други део третира антропогеографске и демографске детерминанте културне еволуције човечанства, док се у трећем делу разматрају типови предела и карактеристичне цивилизације. У четвртом делу књиге су истакнуте карактеристике савремених цивилизацијских система света, које се данас прожимају и спајају у глобалну цивилизацију, а пети и последњи део је посвећен теоријској синтези цивилизација као антропогеографског и друштвеногеографског система.

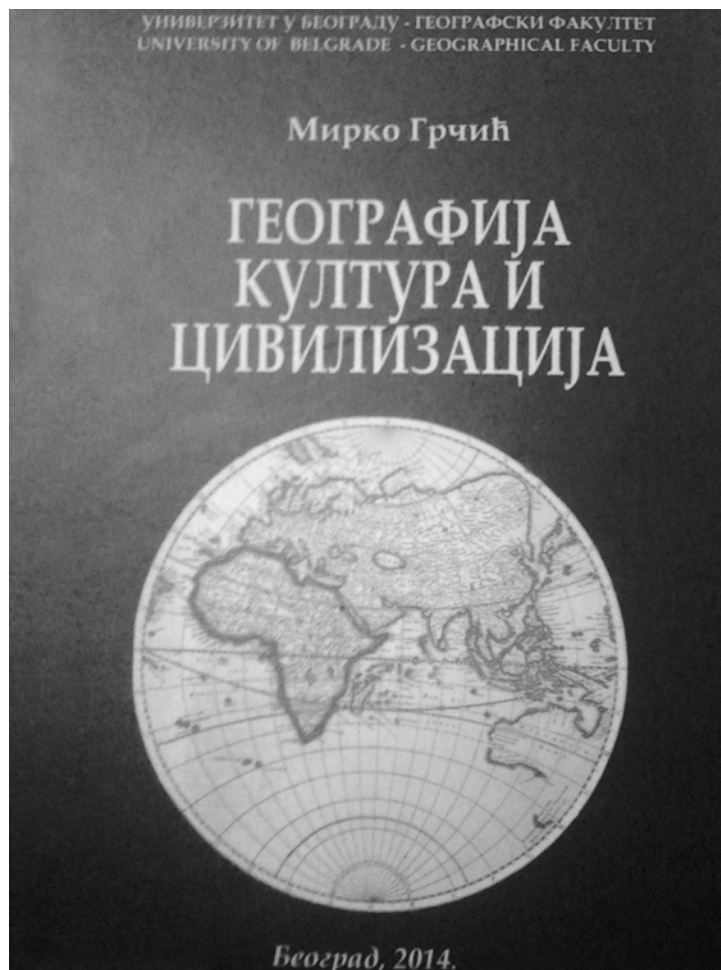
Из овог импозантног

дела можете сазнати шта је то цивилизација, који су њени типови као и просторни аспекти ширења. Научићете о антропогенези, питању које и данас чека прави одговор: где и када је настао човек и како је текао процес еволуције, моћи ћете да се определите за теорију Нојеве барке или митохондријске Еве у афричком рајском врту, научићете шта су расе, њихове карактеристике и

а прочитаћете и о карактеристикама највећих светских религија, као и о најраспрострањенијим светским језицима. Проф. др Мирко Грчић нас потом води на једно путовање до цивилизација које су се развиле у различитим географским срединама: у долинама великих река, на обалама океана и мора, у степама, пустињама, поларним пределима, шумама, високим планинама и висоравнима. Као круна свега напред изнетог, упознаћете и највеће цивилизације света у оквиру светског цивилизацијског система. Овако конципирана савремена географија култура и цивилизација представља просторну историју човека.

Проф. др Мирко Грчић ц и т р а ј у ћ и великог енглеског филозофа Френсиса Бејкона упућује како треба читати књигу: “Читајте не зато да би оспоравали и одбацивали, не зато да би веровали на реч, него да би проценили то што се прочитао и размишљали”. Књига је веома

инспиративна, али и интригантна, наводи на размишљања и стално враћање ка људским почецима уз логичко повезивање са савременим развитком човечанства. Сигурни смо да ова књига никога неће оставити равнодушним, те је топло препоручујемо за читање.

распрострањење, зашто људи живе тамо где живе. Постаће вам јасније значење појмова екумена, субекумена и анекумена, сазнаћете основне карактеристике демографског развика света, читаћете о културној револуцији човечанства, као и о привредним типовима и еколошким кризама. Такође, спознаћете разлику између појмова етнос, народ и нација,

Било једном једно Географско истраживачко друштво (ГИД). Основано је 1994. године, а идеју о његовом оснивању су покренули полазници Истраживачке станице Петница. Гидовци (како су звали чланове овог друштва) су волели географију. Организовали су бројне истраживачке кампове, писали веома озбиљне пројекте, учествовали на важним семинарима и симпозијумима. Највећи и најзначајнији пројекат је био "Сачувајмо Јелашничку клисуру". И нису сви чланови били географи. Правници, физичари, астрономи, филолози, ЕТФ-овци су у географији видели науку која спаја, оплемењује, шири видике. Али једна од најважнијих ствари је било дружење. Надалеко познате ГИД-ове журке, маскенбали, али и важни састанци дуго су се препричавали.

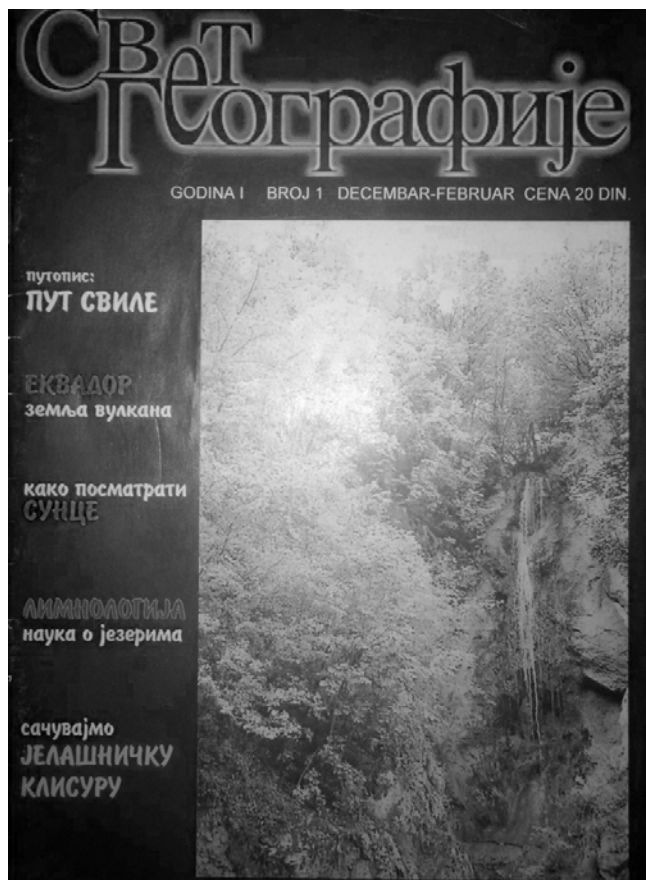
Е, па то исто друштво је давне 1999. године покренуло часопис "Свет географије" (то би вам било нешто као старији брат овог нашег БГ листа). Часопис је био конципиран тако да припа-

да широком распону корисника различите старости, који не морају да поседују претходна специјалистичка знања. Замишљен је као уопштени часопис о темама везаним за географију и сродне науке. Циљ је био да се на једном месту сакупе информације, али и људи који се професионално баве географијом, а у сврху свестраног информисања и популаризације географије уопште. Писало

Јелашничка клисура 1997 (или NOTHING WILL SURPRISE US)

У периоду од 1. до 7. јула 1997. године у Јелашничкој клисури, недалеко од Ниша, одржана је прва овогодишња акција ГИД-а. Акцији је претходило дводневно систематско чишћење просторија за смештај под радним називом "Културо еве ни па"; Велики ГИС то воли да назове пројекат по члану. На акцији је било у просеку двадесетак истраживача, који су на исту у првим данима пристизали плански, као и анкете за туризмologe. Да не буде све тако црно, већ првих дана, потрудио се свестрани географ, у народу познатији као координатор за физичку географију у ГИД-у. Поменути је тих дана практично указивао на (углавном) предности кретања кроз шумице и сипаре, опробао се у вожњи ролера кроз Културни центар, развијао десницу пилотирајући Манићевим "кецом", а када је био у недоумици радио је елферате и још много, много тога. Евентуалне пропусте до којих је могло да дође отклањао је извесни ГИС (1,2,3,...,n), који је обавештењима типа "30 корака десно од старог храста" непогрешиво наводио учеснике акције до жељеног циља.

Круна акције је био одлазак на Трем (1810 м), највиши врх Суве планине и жељно ишчекивана опроштајна вечера - да, и ми смо се бојали Николиних пљескавица. Полако, али сигурно је дошао и последњи дан, дан кад је требало поднети извештаје, па је буђење било у фазону "Добро јутро, извештај". Ипак, остаће пуно лепих успомена до "Јелашнице 1998", када ће, како кажу одговорни, бити много боље, јер NOTHING WILL SURPRISE US!

се о геоморфологији (анастомозе), о земљотресима, језерима, представљене су дигиталне метеоролошке станице, ГИС, путовало се до Еквадора, али и чувеним "Путем свиле", научили смо како посматрати сунце у школи, као и како (пре)живети у природи. Нажалост, уследила је 1999. година, са свим догађајима које је донела и лист је престао да излази, а друштво се полако гасило....

Овако су писани извештаји ГИД-а:

Приредила: Ангелина Опалић

Стефана Бабовић, истраживач и сарадник на Географском институту „Јован Цвијић“ и сарадник у настави на Шумарском факултету, љубазно се одазвала нашем позиву да одговори на неколико питања.

Реците нам нешто о себи.

Заљубљеник сам у науку и уметност, нарочито у географију и књижевност. Рођена сам у Крагујевцу 1986, где сам завршила Прву крагујевачку гимназију. Након тога уписала сам Географски факултет у Београду где сам завршила основне и мастер студије и сада сам на трећој години докторских студија на смеру Еколошки инжењеринг у заштити земљишних и водних ресурса на Шумарском факултету.

Шта Вас је мотивисало и определило да упишете Географски факултет, поред доста занимљивих предмета које изучавамо у гимназији?

Географија је увек била моја највећа љубав и свиђа ми се што је и природна и друштвена наука, тако да је као природна надоградња опште културе након гимназије.

Шта је то што је довело до тога да радите докторску тезу на Шумарском факултету и која је тема?

Хтела сам да проширим знање са предметима из сродних наука, а тема је „Утицај антропогених фактора на интензитет ерозије у југоисточној Србији“.

Данас када смо сведоци великих еколошких непогода: поплава, клизишта..., шта мислите да треба урадити да се то спречи и не настану огромне штете?

Пошто се и Географски и Шумарски факултет баве овом тематиком требало би ангажовати стручњаке са ових и сродних факултета у решавању овог проблема. Такође, због

комплексности проблема треба укључити правнике, економисте и друге експерте. Нажалост, у Србији се регулишу последице штете, уместо да се проблеми предупреду, а и са отклањањем тих последица обично се стане на пола пута.

Слажете ли се да наша земља има доста локалитета који нису довољно заштићени и како их заштитити?

Велики број локалитета у Србији је правно заштићен *de jure*. *De facto* је честа неправна градња, непоштовање просторних планова, експлоатација сировина „на црно“ и у недозвољеним областима. За решавање овог проблема потребна је боља координација надлежних органа, мониторинг и чешће контроле инспекција.

У Србији постоји много ретких биљних врста које се због људске немарности немилосрдно уништавају. Како их сачувати?

Клајв Понтинг је у „Еколошкој историји света“ навео бројне примере немилосрдног уништавања биљних и животињских врста стотинама година уназад. Као и у свету, и у Србији треба променити начин на који се решавају ови проблеми и развити еколошку свест од најнижих генерација до најстаријих. Флора и фауна су често подређене човековим потребама и тешко да ће се то и данас променити.

У својој шеснаестој години написали сте књигу „Сестре по крви“ у којој је јасно и живо описана лакоћа и брзина настајања опасности од ХИВ-а. Чиме сте били мотивисани да напишете ту књигу?

Цела прича за роман „Сестре по крви“ ми је дошла као инспирација кроз неколико минута. Желела сам да опишем што више проблема тинејџера као и ХИВ који је једна од највећих

болести данас.

Наслов Ваше друге књиге „Могу те спасити“ звучи веома оптимистички. Откријте нам тајну лавиринта којим доспевате до срца сваког читаоца.

Мислим да је насигурнији и најлепши пут до срца искреност.

За књигу „Могу те спасити“ везана је и хуманитарна акција?

Приход од промоције која је одржана 30. априла у Установи културе Палилула биће дониран деци у енклавама на Косову и Метохији. Промоција је само почетак ове акције, па бих овом приликом позвала људе да донирају новац, одећу, храну или нешто друго за шта сматрају да је потребно деци.

Инспирација је редак гост који посећује само вредне. Очигледно имате свестрано интересовање. Имате ли још неки хоби?

Једна сам од оне врсте особа која боље функционише у хаосу, тако да увек имам више хобија. Тренутно је то учење руског језика и цолинг.

Да ли нам можете казати шта је на Вас током студија оставило нарочити утисак?

Студирање је пуно анегдота, како у учионици, тако и на терену. Један од догађаја који је оставио јак утисак на мене јесу села на Старој планини која имају до 6 становника просечне старости око 70 година, 2 ђака у Основној школи, напуштена имања и затворене цркве.

Имате ли поруку за будуће студенте Географског факултета?

Посаветовала бих студенте да се свакој активности у животу, па и студирању потпуно посвете. Кључ је у доброј организацији, па осим предавања и спремања испита не смеју пропусти путовања, журке и све друге предности студентског живота.

Пише: Ивана Ђорђевић

Већ педесет година, другог викенда у октобру, одржава се привредно – туристичка манифестација „Опленачка Берба.“ По значају који заузима и категорији таквих манифестација спада у ред пет најзначајнијих и најпосећенијих у Србији. „Опленачка Берба“ је једна од могућности да се открије традиција Тополе, дух народа и начин живота. Ову манифестацију Шумадинци једноставно зову „Вашар у Тополи.“ Сама реч вашар синоним је богате народне светковине.

Манифестација традиционално почиње пуцањем топа „аберадара“ и наставља се дружењем уз песму и игру, а све у част грожђа и вина. Тих октобарских дана Топола постаје место у коју се са свих страна „слију“ десетине хиљада туриста и посетилаца који три дана славе бербу грожђа и дегустирају надалеко позната опленачка вина. Све време трајања манифестације овде се одвија богат културно уметнички програм, прилагођен свим узрастима и укусима, почевши од Дечијег маскембала, позоришних представа за децу, концерата КУД – а, певачких група и инструменталиста, изложби слика, све са намером да сваки посетилац оде задовољан. У оквиру традиционалне привредно – туристичке манифестације „Опленачка Берба“, организује се неколико међународних такмичења – такмичење у оцењавању вина и ракије и Међународни фестивал Прва хармоника Србије „Опленачки златни грозд.“ Поред ова два Међународна такмичења у два дана трајања Сајма вина и домаће радиности бирају се добитници награда и признања у категорији најаутентичнијег старог заната и препознатљивог сувенира.

За време одржавања манифестације, центар Тополе је познат као Вински трг, а улица која од њега води право, назива се Винска улица. Ако на крају ове улице скренете десно, пред вама ће се одмах указати Карађорђев град, ако се, пак, упутите лево, после петнаестак минута хода узбрдо, наћи ћете се на Опленцу. На Винском тргу и у Винској улици сваке године је постављено преко 100. етно штандова, а роба широке потрошње је лоцирана у бочним улицама града. Програм се, по традицији, одвија на две бине, једна је постављена у Карађорђевом граду, а друга на Винском тргу. На „Опленачкој Берби“ се представи преко 200. излагача у категоријама индивидуалних произвођача грожђа, вина и ракије, старих заната, сувенира, винарија, прода се преко 20 000 литара белих и црвених вина, исто толико килограма грожђа и воћа као и око 1 000 литара домаће ракије.

Сабор народног стваралаштва у Тополи пуне четири деценије представља круну у очуваном народном стваралаштву јер се туристима и читавој јавности представи велики број изворних певач-

ких и играчких група. Стара пословица нас учи: „Кажи ми шта играш, да бих знала ко си.“

Народна игра се преноси са генерације на генерацију и свака наредна генерација преобликује игру на свој начин. На Сабору се од извођача очекује да, у што изворнијем облику прикажу народно стваралаштво овог краја.

Извођачи наступају у народним ношњама, представљајући своје песме и игре, свирајући на народним инструментима. Оно што представља посебну атракцију јесте Саборска поворка улицама Тополе. Састављена је од свих учесника, који посетиоцима Бербе деле воће, а предводе је двојица коњаника, носећи заставе Сабора.

Посебна одлика овог краја, свакако су његови житељи. Вредни и изузетно љубазни домаћини, увек ће вам радо отворити врата свог дома.

Како се шири Топола, тако се шири и добар глас гостопримству и култури Тополаца, префињеној домаћој кухињи и музици која поручује да би Тополу требало видети, али, пре свега, осетити и доживети сваки пут изнова.

ШКОЛА КАО ПРОЗОР У СВЕМИР

Пише: Наташа Станић

Астрономија не постоји као засебан наставни предмет у основним школама, иако се интересовање и радозналост деце за природне науке најчешће изражава кроз потребу да упознају небеска тела – од Сунчевог система до далеких галаксија. Астрономски садржаји уврштени су у наставни програм географије петог разреда основне школе (наставна тема: Васиона и Земља) и због тога је неопходно развијати сарадњу Географског факултета (односно будућих наставника и професора географије) и Астрономског друштва „Руђер Бошковић“ (АДРБ). Ове године АДРБ обележава 80 година постојања, 50 година рада Народне опсерваторије и 45 година Планетаријума. Троструком јубилеју придружује се и четврти – 10 година сарадње са Географским факултетом. Најмлађи, пети јубилеј, односи се на пет година рада првог мобилног планетаријума у Србији¹.

У школској 2012/2013 и 2013/2014. години предавачи и сарадници АДРБ нуде нови вид сарадње свим школама у Србији: долазак у вашу школу! „Школа као прозор у свемир“ представља пројекат путујућег, тзв. мобилног планетаријума. Пре него што детаљно представимо путујући звездани шатор, учионицу из које деца не желе да изађу, изложићемо укратко досадашње видове мултидисциплинарног заједничког рада на популаризацији науке.

Студенти географије

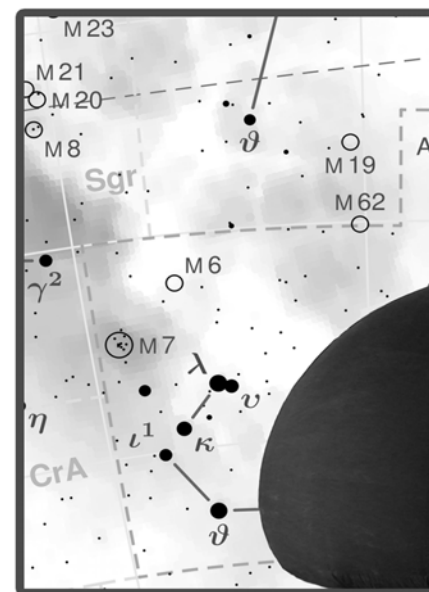
¹ Пројекат „Први мобилни планетаријум у Србији“ реализован је 2008-2009. године када је UNESCO донација од 24.000\$ намењена Друштву астронома Србије за куповину првог дигиталног пројектора звезданог неба. Циљ пројекта био је унапређење популаризације астрономије код грађана свих узраста, а нарочито побољшање сарадње са свим основним школама у земљи.

већ традиционално посећују планетаријумске пројекције у оквиру редовне наставе Математичке географије и Увода у географију. Предавање које том приликом могу да прате обухвата пројекцију звезданог неба (са основним елементима координатних система) и филм о еволуцији свемира од Великог праска до данас. У првом делу предавања сликовито се приказују основни елементи оријентације у простору, као и везе између астрономске и географске мреже координата. Током другог дела предавања објашњавају се (са становишта тренутно прихваћених космолошких теорија) најважније фазе еволуције Универзума које су претходиле еволуцији Сунчевог система и планете Земље.

Сарадња студената географије и предавача АДРБ од 2011. године проширена је током Фестивала науке 2011, 2012 и 2013. године, када су студенти у оквиру поставке СФЕРЕ (Центра за популаризацију науке, образовање и развој научног новинарства), галеријама Студентског културног центра, активно учествовали на промоцији астрономије и корелације астрономије са географијом и сродним природним наукама. Због несобичног вишесатног волонтерског рада на фестивалу поменућемо све студенте који су били ангажовани: Александра Николић, Душанка Попара, Јована Ћусић, Филип Поподић и Дарко Стругаревић. Значај ове сарадње најбоље илуструје чињеница да је на иницијативу самих студената већ наредне, 2012. године Географски факултет имао своју поставку на Фестивалу науке, једну од најзапаженијих и најпосећенијих поставки на централној локацији „Клуз“.

Мултидисциплинар-

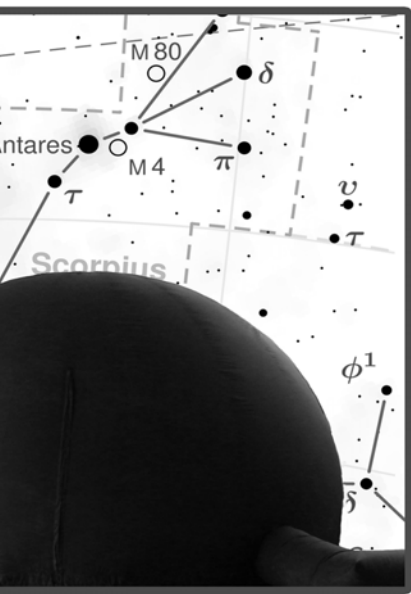
ни пројекат центра СФЕРА „Космос, Земља, Живот“, подржан од стране Географског факултета и Центра за промоцију науке, током 2012. године реализован је у пет приградских школа на широј територији Београда (сл. 1). У њему су учествовали студентни географије (Дарко Стругаревић, Александра Николић), биологије (Љиљана Гавриловић, Јована Бурсаћ, Бошко

Митровић, Илија Билић) ученици основне школе „Кнез Сима Марковић“ из Барајева (Милица Пантић, Бојана Борисављевић, Милица Марковић) и предавач АДРБ (Наташа Станић). Том приликом изведене су интерактивне радионице „Балон, чаша воде и мобилни телефон“ (сликовит приказ еволуције свемира и положаја планете Земље у космичкој мрежи) и посматрање дигиталним микроскопима са екранима на додир.

Шта је мобилни планетаријум? Мобилни планетаријум је савремено наставно-педагошко средство. Систем чине шатор (сл. 1), специјализован пројектор „рибље око“ и компјутер. Шатор, направљен од посеб-

не врсте платна, скројен је тако да, када је потпуно надуван, добије облик полулопте. Због тога се овакви уређаји називају још и куполе на надувавање („inflatable domes“). Први инструменти овог типа почели су да се производе седамдесетих година прошлог века и од тада их је преко милион продато широм света. Што се тиче модела инструмента који користи АДРБ, он је лако

преносив, монтира се за 45 минута и поставља се у затвореном простору са одговарајућом подлогом. За куполу висине око 3.5 m, која је у основи је широка око 6 m, потребно је обезбедити простор у фискултурној сали или у холу школе.

Шта се може видети под звезданим шатором? Предавачи Астрономског друштва „Руђер Бошковић“ (са дугогодишњим искуством у области популаризације астрономије у планетаријуму на Калемегдану, на летњим школама, ноћима музеја, фестивалима науке и међународним конференцијама) и студент географије Дарко Стругаревећ кроз забаву и разговор демонстрирају небеску сферу и привидно

кретање небеских тела на њој, откривају тајне звезданог неба, сазвезђа, планета и сателита, звезданих јата, маглина и галаксија, све до објеката на самом рубу свемира. Инструмент софтверски користи богату базу научних података. Омогућено је увеличавање свих објеката Сунчевог система и сто десет маглина, тзв. Месијеових објеката.

Шта се може научити у овом звезданом биоскопу? Користећи методе неформалног учења и интерактивних радионица, предавачи помажу будућим звезданим детективима да направе своје прве кораке на звезданим стазама – разоткривајући шта су лажна а шта права кретања на небу, узроке смене дана и ноћи, смене годишњих доба, звезде падалице, Сунчеве експлозије, црне рупе... Помоћу мапе коју чини 88 замишљених слика на небу, тј. сазвезђа, која у стварности не преставају реалне физичке системе, демонстрира се оријентација у простору – проналажење звезде Северњаче, страна света, основних елемената астрономских координатних система (за средњошколце). Упознају се физичке особине становника Сунчевог система, наше галаксије и неколико других галаксија, као и настанак хемијских елемената у експлозијама звезда.

Најважнији задатак овог пројекта је да се, осим развијања истраживачко-критичког погледа на свет и рационалног размишљања, код ученика повећа свест о универзуму и инспирација за учење природних наука.

Корисне информације за студенте географије (будуће професоре), директоре школа, наставнике и педагоге:

Садржај предавања је у корелацији са наставним садржајима наставних предмета „Свет око нас“, „Географија“, „Биологија“, „Физика“, „Хемија“, „Математика“ и „Астрономија“, а може бити, такође, велика инспирација за уметничке визије васионе и небеских тела (корелација са ликовном уметношћу) или креативно писање поезије и прозе (корелација са књижевношћу). Могуће је уговорити тему предавања према потребама школе, у договору са наставницима и/или према жељама самих ученика („Црне рупе“, „Ширење свемира“, „Астероиди, комете и метеори“, „Сунце“, итд...)

Једна пројекција траје 30-45 минута и може јој присуствовати 30-35 ученика. За школе са великим бројем ученика распоред предавања може бити договорен и за неколико дана у низу, како би сви заинтересовани ученици могли да посете мобилни планетаријум.

Приликом уговарања посета, из претходних искустава стечених током пробног рада 2013 – 2014. године, предлажемо следеће кораке:

Унапред најавити број ученика и направити распоред доласка група за све време рада инструмента (две пројекције на сат, при чему је предвиђено да се ради осам до десет сати без прекида). У једном дану може да се одржи 10 пројекција (300 – 350) ученика може да види звездани биоскоп током само једног радног дана!

Обезбедити добро пребрисану и очишћену фискултурну салу или хол школе (због скупотцене опреме пожељне подлоге су паркет, плочице или друге глатке подлоге).

Заказивање је путем e-maila: stanic.natasa@gmail.com

НЕШТО КАО ИСПОВЕСТ ЈЕДНОГ НАСТАВНИКА

Пише: Ненад Живковић

Ако би неко тражио од вас да опишете своје родитеље, не могу замислити ситуацију у којој би се појављивале речи као што су груб, неотесан, нетолерантан, циник, неприципијелан, или безобразан, злонамеран, безосећајан и томе слично. Зашто је тако? Зато што су по природи ствари родитељи наклоњени нама и ми ту љубав осећамо. А све што приметимо код њих, да можда

И заиста, у свом окружењу не познајем никог ко би могао да отрпи до краја, или бар подаље од почетка, или бар да чешће оћути ... Одакле и чему све ово чепркање по савести? Требало је да овде буде сасвим други текст, али по милости уредника овог листа, и као епилог данашњег испита, искрсе овај ламент.

Није се заиста десило ништа нарочито, ништа што се не дешава готово у сваком

Дрима и Ситнице који несташе са наше карте, па ником ништа. Ма, било је и лепих ствари на испиту. Ето, позвани смо у Гудурицу на вршачко вино, домаће, код Баце. Вреди за деветку! И ништа о томе нисам хтео ... Заправо, хтео сам неколико речи да напишем о оним студентима, данас их је било 5, који су одговарали, а нису положили. Признајем, кад врате питања није ми баш много жао, пре ћу кући, мада је ту и добар део моје кривице

и није похвално, брзо потискујемо и сигурно не ударамо на сва звона. Како то, онда, да у свом окружењу, ближем или ширем, врло често "лепимо етикете" куд-и-камо оштрије од претходних, особама које су такође нечији родитељи, деца, и чији су описи пуни врлина и хвале? Можда зато што нам и нису наклоњени, или што су нас некад погледали попреко, увредили, или што не раде нешто како би ми сами, или ... Није ли то сујета? Или мислите да ваши родитељи, па и деца, никада нису никоме наудили? Наравно да јесу, али за њих обавезно имате оправдање, што се не може рећи за "неке тамо". Дакле, двоструки аршини. А то није добро.

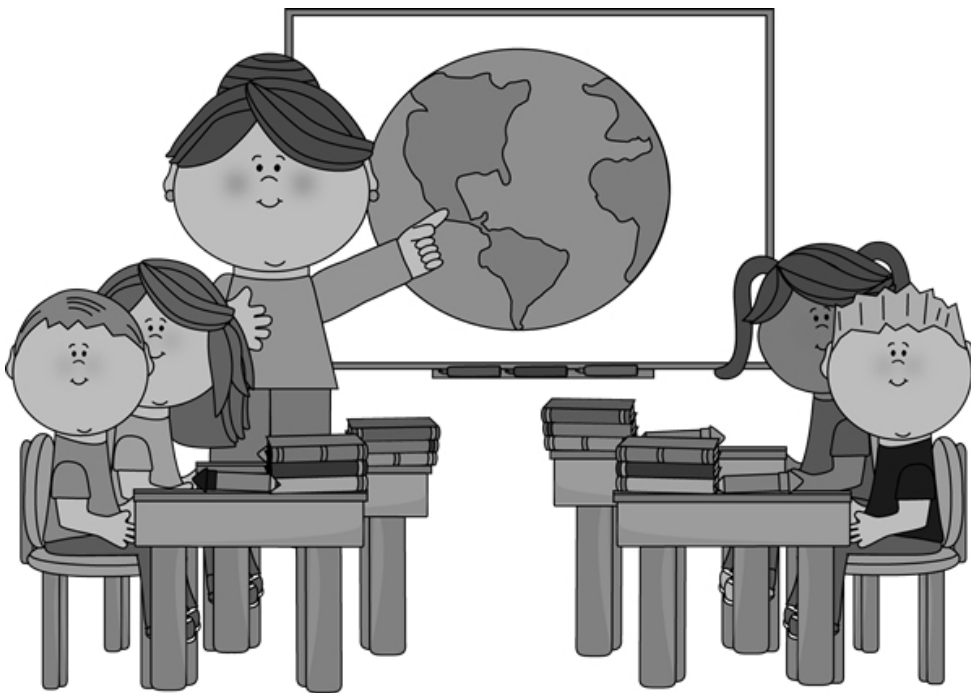
Ово претходно је део наше свакодневице. Кратко расуђивање и још брже осуђивање.

испитном року. Није ми намера да пишем о пролазности, а могу, јер је од 36 изашлих прошло њих 16, а од 20 петичара тек петоро је покушало да нешто и каже. Остали су вратили питања. Нисам мислио ни "бисере" да откривам, то је за другу рубрику, а ни "знањем" студената да се хвалим. А било је ... нпр. од пуне учионице двадесетогодишњака само двоје је знало зашто је температура од 4 °C битна за воду. Изгледа да тражим превише ... Било је и покушаја преписивања, са мобилног, пред нашим очима. Мученик, шта ће, није му лако, а требало га је онда одбранили од моје сараднице која га замал стрпа у затвор. Пих, због вододелнице да робује, јака ствар, то је ионако измишљен појам. Па данас се у затвор не иде и због смишљених појмова, речних сливова, нпр. Белог

као наставника (о томе други пут), али ови што крену па се заједно презнојавамо по пола сата и на крају ништа, душу ми поједоше. На шта циљам? Ко ће њих убедити да нису заслужили шестицу, макар и са два минуса? Ко ће им рећи да их не мрзим, или бар да ми нису несимпатични? Па зар међу сијасет питања и подпитања, оно што одговорише, а тачно је, није довољно за "уски" пролаз? Па зар и сам труд и упорност да се задрже што дуже у столицци не гарантује неки минималац? Зар не видим колико им значи да положи, да то скину с врата, да се похвале и обрадују родитеље, да им то буде подстрек за даље студије, јер су тек на почетку?

Лагао бих ако кажем да то све не знам, као што бих лагао и да ми је тешко колико и њима. Па шта је то онда што

НАСТАВНИЦИ ИЗ КОРНЕРА

они који остану. И опет се вртимо у круг... Интересантно, али изгледа да када се скупе сви поклони оних који су награђени, а у великој су већини, не могу да утасе тугу макар и једног од оних других.

Стотину пута сам се питао да ли је до мене. Чињеница да ми савест још функционише, улива ми оптимизам. А једном је заиста било до мене, признајем. Огреших се о дете на биологији, због неких глупих бодова и мог другара Ивана који гласно рече да је одговор највише за девет, а руку на срце ладно је могла и десетка да падне. И жалосна би девојка (нека ми опрости ако може), а и ја са њом, ал што написах, написах. И тако...

Шта год мислили, ви општењени студенти, знајте само да сам и ја нечије дете, као што, где случајности, и сам имам дете, баш вашег узраста! Замислите да свом детету тражим везу за испите и дичим се кад положи, или пљујем по начину рада својих колега и њиховим критеријумима, а у вама цедим комарца. Монструм, шта ли! И зато, мој вам је савет, учите дајући све од себе, и не бојте се мене и мени сличних, бојте се само оних који душу траже. А ми, ко нас шиша... Мене шишар Сале у Земуну, на Магистратском тргу.

прави тако велику разлику између *Честитам!* и *Жао ми је...*? Тешко се то може описати. Још теже онима који су у овој другој категорији. Њихов пораз треба некако објаснити, нечим оправдати. А ко је од нас спреман да неуспех прихвати са осмехом? Зато их и разумем, бесни су и сву кривицу сваљују на мене. Нека, добро сам плаћен, и морам прихватити да сам и циник, безобразан, безосећајан,... А један је био Деки. Само је други пут, тамо у Душановој, у тридесет петици, бацио индекс с краја на крај учионице да је морао скупљати листове по сата. Сваки следећи, а излазио је једно петнаестак пута (суви рекордер), или се извињавао што није добро спремио или би прокоментаришао да за боље и није. И увек са осмехом. Можда грешим, али имам утисак да ми није никад замерио. Положио је пред одбрану дипломског, испит из првог семестра. Лагао бих да кажем да сам се само 10% мање радовао од њега...

Па у чему је ствар? Ваљда у савести. Студенти још не схватају да је свако од нас има по мало. Неко од наставни-

ка то додуше зове принципом или ставом, неко објективношћу или проценом, други се правдају лествицом (не) знања, прикупљеним бодовима са колоквијума (на децимале), присуством на предавањима, (не)активношћу на часу, нечим десетим... Или просто кажу *Пали сте!* Свако мери по својој савести. Да се разумемо, на усменом испиту један исти одговор може бити оцењен и петицом и десетком. Нажалост. Или на срећу, како се коме заломе, мислим, каквог наставника добије. А то већ код нас не може да се бира. Чини се да је по студенте најбоље да проникну у савест "тог" прекопута и што пре се прилагоде његовим правилима. На пример, моји предмети. Жаргонски, одавно сам провалио да су ме студенти провалили. Ретко који кад заслужи прелазну оцену не добије и бар једну више, као што и ретко који са елементарним незнањем догура до шестице. Иако ћутимо, то се некако очекује у епилогу. То је моја савест и до сада сам лепо сарађивао са њом. И по правилу то одлично разумеју они који прођу, али никако

ШТА НАКОН ГЕОГРАФИЈЕ?

Пишу: Немања Ђурић и Марко Ланговић

Још од појаве првих цивилизација па до данас, географи су били људи на високим позицијама. Неки од најпознатијих географа су Ератостен, Александар Фон Хумболт, Карл Ритер, Јован Цвијић и многи други. Њихове улоге у друштву су биле веома важне и разноврсне. Можемо рећи да се све на свету мења, али важност и потреба за географским знањем не.

налним корпорацијама, нпр Нокија, Гугл, Гармин итд.

И поред свега наведеног, код нас је случај другачији, јер један од главних проблема и мисао која окупира студенте географије, јесте како и где се запослити након завршених студија. Из тог разлога спроведена је и анкета међу студентима завршне године смера географије, и на узорку од 30 студената дошло се до подата-

де, Завод за урбанизам, музеје, туристичке агенције итд. Као разлог слабог запошљавања географа наводе и диференцијацију смерова која се догодила на самом факултету, односно издвајање студијских група Туризмологије, Демографије, Заштите животне средине и Просторног планирања из географије.

Ко може да уреди одређени простор боље од оних који

Данас у свету имамо веома широк дијапазон послова којима географи могу да се баве. Осим као наставници у школама и на факултетима, могу се запослити у: издавачкој делатности (израда атласа, карти за потребе новина и књига, сами могу да се баве истраживањем и да издају радове у часописима), заводима (статистичком, хидро-метеоролошком, сеизмолошком, заводу за заштиту животне средине итд.), медијима, министарствима (иностраних послова; саобраћаја; природних ресурса, рударства и просторног планирања; енергетике, развоја и заштите животне средине; грађевинарства и урбанизма итд.), националним парковима, маркетингу, као проценитељи некретнина и бројним другим приватним компанијама. Битно је напоменути да нам Географски информациони системи (ГИС) омогућавају између осталог да се запослимо у бројним мултинацио-

ка о томе какви су им планови за будућност.

Преко 60% студената волело би да након завршеног факултета ради у просвети, односно као наставници у основним или средњим школама, док око 15% студената сматра да ће радити у заводима и институтима и да ће се бавити географијом са научног аспекта. Нажалост, њих око 20% сматра да се у будућности неће бавити географијом, због проблема са запошљавањем у Србији.

Студенти су одговарали и на питање где у Србији постоји могућност запошљавања дипломираних географа. Готово 80% студената навело је само основне и средње школе, а ретки су они који су навели институције као што су: Географски завод, Географски институт „Јован Цвијић“, Војногеографски институт, Републички завод за статистику, Завод за заштиту природ-

га најбоље познају? Чињеница је да су географи ти који посматрају, анализирају и изучавају простор у целини, са свим његовим саставним компонентама. Према томе, запошљавање географа требало би се остварити у разним општинским институцијама и другим организацијама од локалног до републичког нивоа, односно свуда где је потребно планирање простора за потребе човека.

Једна од позитивних ствари јесте то да примена ГИС – а почиње да се шири и у Србији и да отвара нова радна места за дипломиране географе. Надамо се да ћемо у будућности успети да се изборимо за позицију у друштву на којој смо се некад налазили и која нам дефинитивно припада.

Списак дипломираних студената Географије
од 01.01.2014. - 01.05.2014.

- **Радић Живан**, *Значај геопросторних база података у управљању животном средином*, ментор, др Сања Стојковић, 22.1.2014.
- **Петровић Јанко**, *Акумулације на Лиму и њихов утицај на животну средину*, ментор проф. др Мирољуб Милинчић
- **Милинковић Марина**, *Природне и антропогене туристичке вредности у функцији развоја града Лознице*, ментор др Мирјана Гајић, 11.2.2014.
- **Кнежевић Катарина**, *Туристичко географски приказ Београда са освртом на антропогене вредности*, ментор др Мирјана Гајић, 26.2.2014.
- **Тодоровић Милена**, *Еколошке и фитогеографске особености представника рода *Raeonia* у Србији*, ментор др Снежана Ђурђић, 3.3.2014.
- **Николић Данијела**, *Туристичко-географски приказ Новог Сада са освртом на антропогене вредности*, ментор др Мирјана Гајић, 5.3.2014.
- **Маринковић Вера**, *Туристички потенцијал Града Ужица*, ментор др Мирјана Гајић, 5.3.2014.
- **Крунић Мирјана**, *Образовање за заштиту животне средине у функцији одрживог развоја*, ментор проф. др Мирољуб Милинчић, 26.2.2014.
- **Лукић Сунчица**, *Акумулације у сливу Западне Мораве и њихов утицај на животну средину*, ментор проф. др Мирољуб Милинчић, 6.3.2014.
- **Митровић Бојана**, *Географски аспект развоја туризма на Тасосу*, ментор др Мирјана Гајић, 26.3.2014.
- **Дамјановић Јелена**, *Туристички потенцијали општине Младеновац*, ментор др Мирјана Гајић, 26.3.2014.
- **Глигоровић Стеван**, *Социоекономска и физиономска трансформација Новог Београда*, ментор др Иван Раткај, 27.3.2014.
- **Вуковић Љубомир**, *Фитогеографске одлике прашумских комплекса Републике Српске*, ментор др Снежана Ђурђић, 27.3.2014.
- **Поповић Верица**, *Географско еколошки профил општине Лучани*, ментор проф. др Мирољуб Милинчић, 7.4.2014.
- **Ивић Милица**, *Уздужна чилеанска долина-развојни потенцијали и регионалне специфичности*, ментор проф. др Снежана Вујадиновић, 16.4.2014.
- **Кесић Драженко**, *Динарски лук-еколошки коридор заштићених природних вредности југоисточне Европе*, ментор др Снежана Ђурђић, 16.4.2014.
- **Радојковић Марина**, *Туристичке вредности општине Деспотовац*, ментор др Мирјана Гајић, 17.4.2014.
- **Ђорђевић Ана**, *Еколошке и фитогеографске особености представника рода *Ranonda* у Србији*, ментор др Снежана Ђурђић, 30.4.2014.

ПЕТНИЦА - ДРАГУЉ СРБИЈЕ

Пише Слободан Огризовић, човек који је промашио професију и отишао у директоре (ЈКП Београдске електране), а иначе познатији као тата нашег вундеркинда Ђорђа, географског олимпијца. Овај текст је део путописа о Ваљевоу, а његове многобројне језичке мајсторије можете пронаћи на нету.

А зашто се Ваљево зове баш тако, нико поуздано не зна, али сумњају на неког крчмара Ваља, чија се крчма надалеко прочула - па се око ње развило и насеље. Сумња се и на старе Римљане, који су можда кумовали на латинском (vallis - долина), али у игри су и занатлије за израду сукна са својим ваљарицама дуж Колубаре, па до мање компликованих теорија које говоре да су се Ваљевци овамо "(с)ваљали" са оближњих брда и планина, и то још на ваљану, плодну земљу.

А можда су Ваљевци "ваљали" неку робу, можда баш дуван чварке, можда су се овде занатом прославили и неке (ш)ваље, ко би то сад могао са

сигурношћу да каже. Углавном - Ваљево је Ваљево. И тачка.

Ако из центра кренете на исток, и код споменика Миловану Глишићу наставите правцем за Дивчибаре, после неколико километара доћи ћете и до - Петнице.

Осим, вероватно, прве асоцијације - на истраживачки центар Петница и онога јуниора из прошлонедељних вести што кока-колу претвара у воду (ваљда ће да смисли и контра експеримент?), Петница је такође и синоним за спортско-рекреативни центар, а и за Петничку пећину и Петничку цркву.

Иначе, да мало приватизујемо овај путопис, морам да приметим да већ неко време, тј. већ годинама, по Србији не путујемо по сопственом избору, већ вођени синовљевим локацијама за републичка такмичења (Ниш, Сремски Карловци, Тршић), а сада, ето - и научним амбицијама, па смо захваљујући његовом доласку у Петницу и ми добили прилику да темељно обиђемо Ваљево.

Дакле, када са главног пута ка Дивчибарама скренете ка Петници, прво наилазите на спортско-рекреативни центар, који је ове године ушао у четврту деценију - што се слаже са бројем од четири базена, све са пратећим трибинама и просторијама за локалне ватерполисте и пливаче. За непливаче - ту су други терени - за одбојку, фудбал, кошарку и тако те ствари.

Мало даље наилазите на још једно одвајање - ка Петничкој пећини. Кад приђете до саме пећине, прво наилазите на један потенцијално симпатични ресторанић на речици, нажалост - затворен и затрпан гомилама ђубрета које делују као да ту стоје још од прошлог првомајског уранка (а ми дошли у априлу). Ни чистоћа у самој пећини није на високом нивоу, али то је ваљда опште место код свих (?) туристичких локација Србије.

Кад изигноришете ђубре, угледаћете пред собом велику, Доњу пећину, која је, како се то стручно каже - поткапина, или полупећина, са широким отвором главног улаза - који одмах открива све што се налази унутра. Тај улаз је у облику троугла, а унутар троугла, тј. пећине, извире Бања - поток, поточак, речица - шта год.

Код дрвене табле, на прилазу ресторану, приметите шумске степенице које вас воде ка Горњој пећини. У њу се улази кроз четвртасти, очигледно вештачки отворен или проширен улаз, па се за тили час нађете у Концертној дворани, највећој

просторији целог пећинског комплекса. Висина дворане је око 20 метара, а на њеној таваници су два велика отвора, или (још мало струке) - две вигледи (јаме настале у таваници веће подземне просторије, кроз чији отвор се види дневна светлост). Током уређивања пећине, спојене су Доња и Горња пећина, а са свим целинама и свим клаустрофобичним сужењима и пролазима - овај систем има око 580 метара дужине.

Толико о пећини, а после још неколико стотина метара онога пута са кога сте скренули до пећине, наилазите на црквено-истраживачки комплекс Петница, смештен на дивној падини, изграђен у наставку шуме која се спустила до самог улаза у истраживачки центар. Шалу на страну, црква није део научног центра, али је толико близу овог комплекса да из даљине изгледа као да је то све један манастир са екстра модерним конацима.

Црква је саграђена давне 1864. године, посвећена је Успењу Пресвете Богородице, а помиње се да уствари датира још из 15. века, само што су је Турци пар пута рушили, а једном до темеља - у доба Кочине крајине, за време Аустријско-Турског рата.

И тако, после базена, пећина и цркве, долазите и до оне "праве" Петнице - истраживачке станице, организације која се, изводећи сваке године салто мортале да обезбеди потребан новац за рад, бави ничим изазваном подршком и образовањем младих, талентованих и бистрих основца, гимназијалаца и студената Србије. Ту све врви од семинара, и зимских, и пролећних и летњих, а и јесењих, ту се експериментише, презентују и анализирају резултати, спроводе и веома озбиљни

истраживачки пројекти, и шта све не. Овде се врши пробој ка новим хоризонтима математичких, природних и друштвених наука - и производе се генерације нових научничких звезда које ће сијати, углавном, на туђем, а не на нашем небу, осим понекога - ко се дохвати министарског места у Влади Србије (што уопште није лоше, јер се ту обично смишљају најкомплекснији научни експерименти, на доста великом узорку становништва).

Петница је основана 1982. године, а ради и дан данас - и изгледа заиста дивно (споља).

Све је дотерано, чисто, модерно и - сумњиво (на зиду главне зграде стоји један сунчани сат, са мотом - "сумњај да би разумео"). Из прве руке, сазнали смо да је и изнутра све дивно, да Петницом влада једна импресивна, радна и стваралачка атмосфера, где се непрестано ради, учи и сазнаје и где су предавачи људи од ауторитета, особе које импонују својим знањем и још више начином како га преносе новим Петничанима, али, притом, подједнако расположени и за шалу (ђаци ђаволи...). Петница - дијамант Ваљева. Чуј, Ваљева? Србије!

ЧИСТО И БИСТРО

Пише: Тамара Лујак

Дејвид Бом, професор с Лондонског Универзитета, сматра да су атоми азота у људском мозгу у сталној вези с честицама које чине лососа који плива, са сваким срцем које куца и сваком звездом која трепери. И у таквом парадоксалном космосу где постоји дуалност честица/талас једино су неспорни енергија, њено „кретање“ и утицај. Човек их осећа емоцијама и доживљава мислима – ствара представе о њима, које су ако не стварне, а оно делотворне.

Разум је већином... усистемљен. Углавном је заузет решавањем проблема и убеђен у умност својих поступака. Река варијанти која постоји у „пољу нулте тачке“ (празнине) је раскошан дар за разум. Када се то разум схвати, бројне препреке ишчезавају. Душа, за разлику од разума, не мисли – она осећа и зна – зато не греша. Баш као што је претпостављао Никола Тесла, људски организам подсећа на космички механизам. Мозак, са неокортексом (кора великог мозга) као процесором, је примопредајник надлежан за мисли – информисану енергију. Срце и амигдале у мозгу повезани су емоцијама – информисаном енергијом другог типа – за душу, а преко ње с „пољем нулте тачке“ (празнином). У сваком случају, у било ком проблему зашифровани су кључеви његовог решења...

Када душа прихвати решење, бесмислено је сумњати у њега... Душа не мисли – њој је све то исто, као да је стварно. Зато не треба размишљати и желети, него једноставно остваривати своје науме.

Намера да се измени животни пут није само чврста одлука и увереност у своје могућности – она без сумње и безусловно узима оно што науми. Она се

заправо рађа у импровизацији, слично просветљењу (наједном искрслој идеји). Уосталом, не лети човек кроз простор, него се „простор животних варијанти“ креће у односу на човеков наум, у сусрет његовом остварењу. Тај наум не произилази из човекове воље, него из јединства душе и разума. Он јесте јединство душе и разума. Воља, као унутрашњи наум, треба да се усмери на постизање тог јединства. У томе је суштина остваривања сваког циља.

естонским пројектом Let's Do It! из 2008. године (www.youtube.com), краткометражним цртаним филмовима „Човек“ и „Човек који је садио дрвеће“ као и стањем у нашој земљи и региону, али и мудрим мислима (са почетка текста) које су нас навеле на размишљање и делање.

Другујемо са свима: колегама, пријатељима, родитељима, псима и мачкама... само смо се од природе одађили, отуђили.

Негујте зелено дрво у свом срцу и птица која пева ће сигурно доћи.

Кинеска пословица

Вратити се природи кроз уметност и у њој наћи дубљи смисао.

Миодраг Нагорни

Одговорност за своју судбину није бремене, то је – слобода“ (Светозар Радишић).

Управо је на овај начин – наједном - рођена идеја о међународном еколошко-уметничком пројекту „Чисто и бистро“. Вође пројекта Гордана Петковић, Јелена Моловић, Наташа Станић, Драган Павловић, Ненад Вучковић и ја, носили смо је годинама у себи, док се у једном тренутку „простор животних варијанти није окренуо у односу на наш наум, у сусрет његовом остварењу“. Тако смо одлучили да се ангажујемо на пољу екологије и покренули смо, у оквиру планинарско скијашког клуба „Копаоник“, уметничко-еколошки пројекат „Чисто и бистро“ са циљем да се очисте, за почетак, Београд и околина, а касније и цела Србија и шире, и, путем ангажоване уметности и предавања, подигне еколошка свест код нас.

Инспирисани смо били

Да ли је то „болест“ савременог човека – отуђеност од природе, или чиста лењост? Верујемо и једно и друго. Треба изаћи из куће, пешачити, успињати се уском, стрмом стазом, пливати, скакати... Треба наћи времена, треба се одвојити од компјутера, телевизора, мобилног телефона...

И кад се одвоји време за такве „акције“, које би требало да нас повежу са природом, врате коренима, испуне позитивном енергијом, наилазимо на бачене конзерве и флаше од пива, новине, пластичне кесе, картонске кутије, све оно што прати нашу цивилизацију, човека на свакодневном путу од куће до канцеларије и од канцеларије до куће.

Зелених оаза скоро да нема више. Упрљане су додиром човека. Изађите на обалу Саве, или Дунава, нису вам далеко, или обалу било које друге реке, потока, језера, попните се на било коју планину, Авалу, Рајац, Космај, Букуљу,

АУТОСТОПЕРСКИ ВОДИЧ КРОЗ ГЕОГРАФИЈУ

Пише: Ратомир Веселиновић

дочекаће вас пластични и сваки други отпад, ускочите у реку и сусрешћете се са одбаченим буретом, баченом даском, флашом, кесом пуном ђубрета...

Ствари, међутим, нису толико црне. Постоје друштва која се боре за очување човекове средине, постоје Млади горани, постоје планинари, љубитељи природе, људи широког срца, који су вољни да одвоје своје време како би очистили средину у којој живе.

Припадамо једној таквој групи. Љубитељи смо лепе и топле речи, слике, стиха, прозе... чистих шума и бистрих вода. Зато смо, у организацији ПСК „Копанник“, нашу акцију назвали „Чисто и бистро“. Желимо да се придружимо свима који се боре за очување човекове средине, желимо да се сви они који су забринуте за очување животне средине придруже нама.

Планирамо низ акција у Београду и околини и, ако нам прилике то буду дозволиле, целој Србији и шире. Ако желите да се придружите нашој акцији, јавите нам се на cistoibistro@gmail.com. Планирамо и уметничко-еколошке пројекте, али о њима када дође време. Пратите нас стога на страници <http://cistoibistro.blogspot.com/>.

Да ли сте некада осетили неизвесност стопирања? Знате, то је онај осећај када стојите на неком локалном путу, далеко од сваког вида цивилизације, у осам сати увече и чекате да вас покупи један једини аутомобил на путу који, игром случаја, иде баш у вашем смеру. Да ли сте некада осетили узбуђење када вас покупи неки занимљив лик који иде баш у место докле сте хватали стоп? Ако нисте, ето прилике да овог лета испробате чари аутостомирања. А до следећег лета поделићу са вама искуство и савете како да стопирање постане уживање.

Не знам како је било у далекој прошлости, да ли су стопери заустављали кочије на друмовима, али оно што засигурно знам јесте да је развој аутостопа отпочео у другој половини XX века. Развојем рокенрол културе и појавом дутокосих хипика створили су се услови за упражњавање оваквог начина путовања, најпре у Америци а затим и у Европи. Тада је било сасвим нормално стопирати а богме и повести стопера.

Нећете веровати, али аутостоперска заједница је и даље активна, како у свету тако и код нас. Ма сигурно сте некада видели, можда чак и покупили неког стопера на аутопуту или на пумпи. То су они ликови који најчешће са таблом у руци на којој је исписана дестинација, ранцем на леђима и поносно испру-

женим палцем спопадају возаче, видели сте их сигурно. То су путници који никуда не журе, који лако мењају трасу путовања зарад добре авантуре, који су отворени за разговор са сваким возачем и који се никада не нервирају због предугог чекања на возњу.

Најпознатији писци који су своје стоперске авантуре преточили у књиге били су пре свих Џек Керуак, амерички скитница и зачетник бит генерације, нобеловац Џон Штајнбек, Џон Кракауер (по његовој књизи снимен је и филм *Into the wild*), а ако сте љубитељи научне фантастике сигурно ћете се сетити и Даглас Адамса и његовог Аутостоперског водича кроз галаксију. Бројни су и филмови који за тему имају стопирање (*Easy rider, Hitcher, Hitchhiker...*).

Знам да ћете вероватно након читања овог текста помислити да стопирање није безбедно, да постоје свакакви људи за воланом, да није уживање у путовању већ у одмарању, да је мучење... Ма слажем се са свиме што сте помислили и са свиме што нисте, али како да вам кажем, управо то и јесу ствари које праве путнике терају на пут. Да ли би неки континенти и далеке земље икада били откривени да ти стари морепловци нису били пре свега авантуристи? Радозналост тера на авантуру а авантура ствара доживљај. А стопирање обухвата и једно и друго.

Дакле, ако желите да осетите прави мирис друма и авантуру у петама, препустите се и цео свет ће бити ваш. Врло једноставно, зар не?

НАЈАВА ДАНА ГЕОГРАФА

Није неубичајено да нека струка од угледа и традиције поседује свој Дан у години. Он се посвећује неком важном догађају или личности која је оставила трага у делатности којом се група бави. Најчешће се прославља скромно, уз блиске пријатеље, евоцирајући

је идеално место за ваннаставне активности. На идеју да установимо Дан географа су дошли представници година на смеру Географија, као и студенти окупљени око Студентског парламента. Подршку смо добили од наставника и Управе Факултета.

на октобра. Крај испитног рока, почетак наставе и наравно, повод, рођендан највећег међу нама, Јована Цвијића.

Док ово читате, у месецу јуну, увелико трају припреме за организацију овог догађаја. Жеља нам је да овај сусрет протекне без икаквих замерки, да се њиме

успомене на лепе тренутке из струковне историје. Наша кућа, Географски факултет, има свој Дан, 22. јун, дан свих запослених и свих студената који се прославља у организацији руководства факултета. Руку на срце, мали број студената учествује у прослави, а један од разлога је и по студенте несрећан термин, ударни испитни рок. Потреба да се студенти зближе, размењују искуства, промовишу своје идеје и способности постоји одавно, бар по казивању старијих колега. У условима када није било учионица ни за наставу, тешко је замислити такво организовање. Сада су се ствари промениле и простор у Земуну

Ово је јединствена прилика да се сви географи окупе, размене искуства, и друже са колегама са других Универзитета, из Ниша, Приштине и Новог Сада. У плану је и сарадња и са географима из окружења. Овим догађајем желимо да укажемо на значај географије као науке, али и да промовишемо наш Географски факултет у Београду као научно-образовну институцију. Један од циљева је и увођење бруцоша у академску заједницу, са жељом да им приближимо наставнике и обичаје, како би се лакше уклопили у студије и савладали почетнички страх. Једини термин у години који одговара свим студентима, а обећава још и лепо време, је среди-

можемо похвалити и пожелети да и догодине буде бар такав, ако не и бољи. Да би то постигли позивамо све студенте географије, наравно и остале који су жељни дружења, да узму активно учешће у креирању Дана географа. Предвидели смо за сваког по нешто, од музике и спорта, до науке, едукације и упознавања града. Зато нам је потребан што већи број колега, са свим идејама које могу донети. Особе за контакт су представници година. Овом приликом позивамо и све наставнике Географског факултета да нам се придруже, саветима и сутестијама, али и учешћем у прослави.

Очекујући вас - ГЕОГРАФИ СВИХ ЗЕМАЉА УЈЕДИНИТЕ СЕ - познато зар не?

Инспирација под високим напонам...

Прво дело под називом "Географија" објавио је Грк Ертур пре један милион година.

Ушће је место где се спајају две реке, два језера или два мора

Понорнице настају у пустињама када вода доспе до пустиње и понире у песак.

Басен Конга је смештен у Амазонији.

Тип речног тока је подморница.

Рељеф на картама се представља картографским картама.

Ослона тачка је она тачка на којој се ослања цела карта.

Активно становништво је оно које има односе.

Речни слив је место где се река улива у другу себи сличну реку, нпр. Јужна Морава у Западну.

Вода има велику улогу у водоснабдевању.

Брзаци су системи кроз које вода брзо отиче. Слапови су системи који отичу брзацима, а спуштају се низ водопаде.

Драги студенти, покажите храброст на испиту и препознајте се у нашој рубрици!

...и на крају драги читаоче још пар речи...

Рођење овог нашег првенца је посебан догађај за све нас рођаке и пријатеље. Верујемо да ће ово наше и ваше „паче“ постати прекрасни лабуд! Чим мало стаса испуњен љубављу свих нас. Е сад, ако није непристојно ми бисмо да нешто предложимо. Уместо старог доброг обичаја да се нешто ставља под јастук, за правилан развој и да га лепо оженимо, што је факултет преузео на себе, ми остали морамо да бринемо и о духовном стању овог чеда. Несумњиво је да има географске предиспозиције и потребно га је задојити што разноврснијим земљописним темама. Показује велики апетит и морамо брзо реаговати, с обзиром на то да је у октобру заказана контрола, а до тада мора удвостручити тежину. Најлепше те молимо, видевши га овако красног, удели који текстић, баш би му значило.

С вером, надом и љубављу очекујемо да дуго, дуго живи за славу своје отаџбине и корист свију нас.

Уредништво

email: beogeolist@gmail.com

facebook: BG list

Универзитет у Београду

ГЕОГРАФСКИ ФАКУЛТЕТ

ТУРИЗМОЛОГИЈА

Знање за путовање

ДЕМОГРАФИЈА

Популација је наша занимација

ГЕОГРАФИЈА

Права страна света

ГЕОПРОСТОРНЕ ОСНОВЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

О здрављу и изгледу Земље бринемо ми!

ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

Једина школа планирања у Србији

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

91

БЕОГРАДСКИ географски лист : часопис
студената Географије / главни уредник Даница
Шантић. - 2014, бр. 1- . - Београд :
Географски факултет, 2014- (Београд :
Макарије). - 30 cm

ISSN 2335-0768 = Београдски географски лист
COBISS.SR-ID 208303884

www.gef.bg.ac.rs

